

BOUWEN AAN POSITIEVE KEUZES

Samen werken aan een sterker imago
van arbeidsmarktgericht onderwijs

EEN INSPIRATIEGIDS

B Koning
Boudewijnstichting
Samen naar een betere samenleving

WAAROM DEZE INSPIRATIEGIDS

ZES BOUWSTENEN VOOR POSITIEVE KEUZES

- 1 **STERKE VOORBEELDEN**
- 2 **PROEVEN EN KIEZEN**
- 3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**
- 4 **LEREN IN DE ECHE WERELD**
- 5 **BELEID DAT KANSEN SCHEPT**
- 6 **DE KRACHTEN BUNDELEN**

WAT ALTIJD TELT

LAAT JE INSPIREREN VOORBEELDEN UIT DE PRAKTIJK

Hoe communicatie een school kan kantelen

Focus op basisvaardigheden, teamteaching en graadklassen in de Havenschool

20% meer leerlingen op zes jaar tijd

TechNico komt naar je school

Levensecht leren

Bruggen bouwen tussen lager en secundair

Als gemeentes samenwerken

Met bedrijven aan de ontbijttafel

Een heel jaar werken rond Install Skills

Leren+ en trajecten op maat

VOORTBOUWEN OP WAT AL BESTAAT

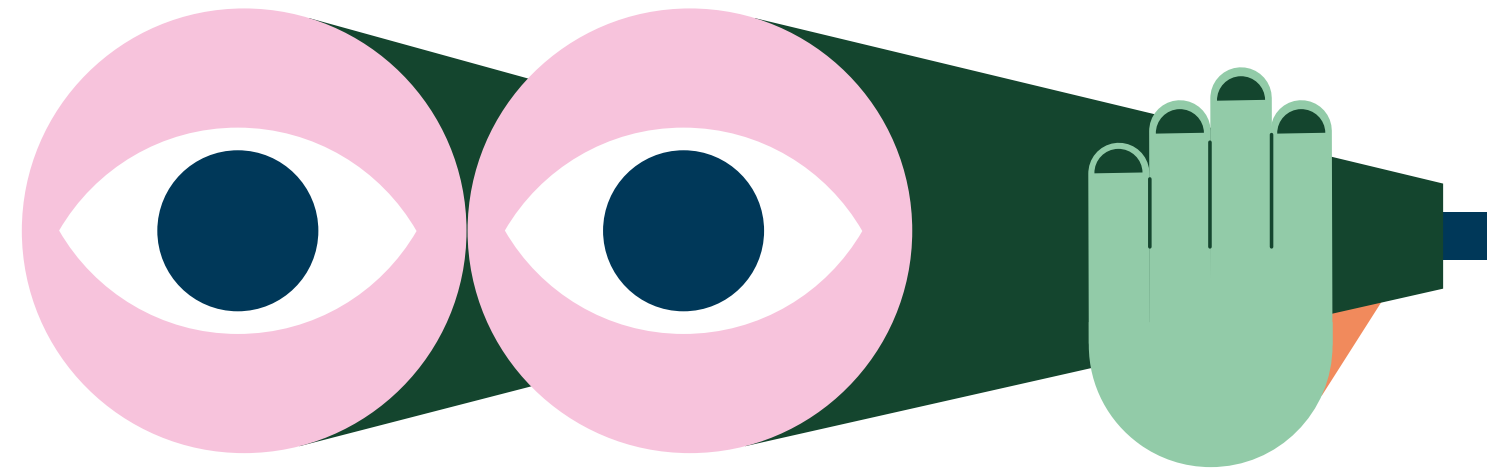

BOUWEN AAN STERKE STEM-STUDIEKEUZES

WAAROM DEZE INSPIRATIEGIDS?

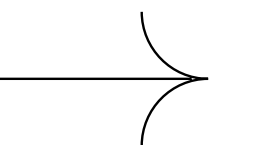

WAAROM DEZE INSPIRATIEGIDS?

In Vlaanderen verlaat nog steeds **1 op 8 jongeren** vroegtijdig de school. In arbeidsmarktgerichte studierichtingen loopt dit zelfs op tot **1 op 5**. Dat hoge aandeel hangt nauw samen met het **negatieve imago** van deze opleidingen. De beslissing om een arbeidsmarktgerichte opleiding te volgen is door dat negatieve imago vaak geen positieve keuze, maar veelal het gevolg van heroriënterings- en attesteringsbeleid op school. Dit waternalstelsel heeft een negatieve impact op het welbevinden van leerlingen. Ze voelen zich minder goed op school, rapporteren een lagere schoolbetrokkenheid en tonen een lagere autonome motivatie voor schools leren, wat vroegtijdig schoolverlaten in de hand werkt.

Om te begrijpen hoe dit komt en hoe het anders kan, liet de Koning Boudewijnstichting een **verkenningsoefening** uitvoeren, met een focus op STEM-richtingen in de arbeidsmarkt- en dubbele finaliteit. Die oefening combineerde literatuuronderzoek, deskresearch, interviews met stakeholders en leerlingen en werd opgevolgd door een begeleidingscomité. Die verkenningsoefening werd toegankelijk gemaakt in de publicatie “Van negatief imago naar positieve keuze en minder schooluitval. Een verkenningsoefening naar arbeidsmarktgerichte STEM-opleidingen”.

Die publicatie zoomt in op **mogelijke gevolgen van vroegtijdig schoolverlaten**. Deze zijn enorm. Verschillende studies tonen aan dat jongeren die vroegtijdig de schoolbanken verlaten een verhoogd risico hebben op onder meer werkloosheid, armoede, sociale uitsluiting, een lagere levensverwachting, en een lagere politieke deelname. De studie brengt ook in kaart wat de **risicofactoren zijn voor vroegtijdig schoolverlaten**. Naast het negatieve imago zorgen onder meer volgende elementen ervoor dat jongeren meer kans hebben op vroegtijdige schooluitval: een lagere socio-economische status, zittenblijven, van school veranderen, moeilijke relatie tussen leerlingen en leerkrachten, groenpluk*, en genderstereotypen.

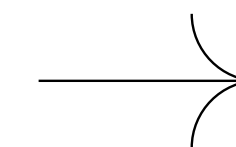

Jongens en jongeren met een migratieachtergrond lopen ook meer risico op vroegtijdig schoolverlaten.

De publicatie benoemt verder **verklaringen voor het negatieve imago en de negatieve keuze**. Deze worden gevoed door een aantal hardnekkige vooroordelen, bijvoorbeeld dat arbeidsmarktgericht onderwijs voornamelijk bestaat voor leerlingen die minder goed presteren, of dat het niet leidt tot beroepen met een hoog maatschappelijk aanzien. Praktische competenties en handenarbeid worden nog onvoldoende maatschappelijk gewaardeerd. Studiekeuzes worden vaker gemaakt op basis van prestaties van leerlingen en niet op basis van hun interesses of talenten.

Jongens en jongeren met een migratieachtergrond lopen ook meer risico op vroegtijdig schoolverlaten.

* Het 'wegplukken' van jongeren van school nog voor ze hun studie voltooid hebben door ondernemingen die dringend op zoek zijn naar nieuwe werknemers.

Leerkrachten, ouders en leerlingenbegeleiders spelen hierin een belangrijke rol wanneer zij jongeren begeleiden in het uitstippelen van hun onderwijsloopbaan. Daarnaast leeft de perceptie dat arbeidsmarktgericht onderwijs weinig (doorstroom)opties biedt en dat de opleidingen verouderd zijn omdat ze de snelle evoluties op de werkvloer niet kunnen bijbenen. Verder hebben ook de vooroordelen over techniek en technologie, het (laag) maatschappelijk aanzien van bepaalde jobs, en de loonverwachtingen van leerlingen en hun ouders een invloed.

6 bouwstenen

Maar de publicatie biedt ook perspectief. Er worden zes bouwstenen geïdentificeerd waar scholen mee aan de slag kunnen om te werken aan de herwaardering van het arbeidsmarktgericht onderwijs:

1 **STERKE VOORBEEDEN**

Positieve verhalen en herkenbare rolmodellen

2 **PROEVEN EN KIEZEN**

Onderwijsloopbaanbegeleiding en werkexploratie

3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**

Competentieverwerving en positieve bekrachtiging

4 **LEREN IN DE ECHE WERELD**

Authentieke leercontexten en moderne infrastructuur

5 **BELEID DAT KANSEN SCHEPT**

Professionalisering en schoolbeleid

6 **DE KRACHTEN BUNDELEN**

Ecosystemen voor de arbeidsmarktfinaliteit

Die bouwstenen kan je zien als onderdelen van een stevig bouwwerk: elk element draagt bij, maar pas samen vormen ze een duurzame structuur. Ze geven houvast en richting, maar laten ook ruimte voor creativiteit en maatwerk in elke school.

Tegelijk mag de verantwoordelijkheid niet eenzijdig bij scholen gelegd worden. Het imago van arbeidsmarktgericht onderwijs en de keuzes die jongeren maken, worden beïnvloed door vele actoren: ouders, bedrijven, sectororganisaties, media, beleidsmakers... Toch bevinden scholen zich in een unieke positie. Zij kunnen jongeren dagelijks bevestigen in hun talenten, richting geven via onderwijsloopbaanbegeleiding en rolmodellen zichtbaar maken.

Met deze inspiratiegids willen we schoolleiders, leerkrachten en leerlingenbegeleiders inspireren om vanuit die positie de **bouwstenen** te benutten en jongeren te helpen een **bewuste, positieve keuze** te maken die bij hun talenten past. Daarom voegen we **laagdrempelige praktijkvoorbeelden** toe, waar scholen meteen zelf mee aan de slag kunnen.

Heb je als school momenteel niet de ruimte om zelf (kleine) initiatieven te nemen? Dan kan je een beroep doen op het aanbod van heel wat organisaties. We geven ook daarvan enkele voorbeelden.

ZES BOUWSTENEN VOOR POSITIEVE KEUZES

1 **STERKE VOORBEEDEN**

2 **PROEVEN EN KIEZEN**

3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**

4 **LEREN IN DE ECHTE WERELD**

5 **BELEID DAT KANSEN SCHEPT**

6 **DE KRACHTEN BUNDELEN**

WAT ALTIJD TELT

BOUWSTEEN

1 **STERKE VOORBEELDEN**

Positieve verhalen en herkenbare rolmodellen

Jongeren hebben nood aan **voorbeelden** waarin ze zichzelf herkennen. Een krachtig verhaal van iemand die trots vertelt over de keuze voor een arbeidsmarktgerichte opleiding en de weg die dat opende, maakt indruk en blijft bij. Positieve verhalen doorbreken stereotypes (“een richting met arbeidsmarktfinaliteit kies je pas als je in de doorstroom- of dubbele finaliteit niet kan volgen”) en tonen dat technische jobs toekomst hebben.

Rolmodellen hoeven geen superhelden te zijn: een oud-leerling die nu in een boeiende job staat, een gastspreker uit een lokaal bedrijf, of zelfs een leerling die kiest vanuit interesse en daar met passie over vertelt. Hoe herkenbaarder en haalbaarder, hoe sterker het effect. Rolmodellen zijn bovendien niet enkel belangrijk voor jongeren zelf: ook ouders hebben baat bij herkenbare voorbeelden die hun beeld verruimen.

Voor leerkrachten en begeleiders spelen eerder **ambassadeurs** een rol: inspirerende figuren binnen of buiten de school die laten zien dat arbeidsmarktgericht onderwijs volwaardige en toekomstgerichte mogelijkheden biedt.

Inspirerende **verhalen** op pagina [20](#), [33](#), [40](#), [43](#).

2 3 4 5 6

1

BOUWSTEEN

2 PROEVEN EN KIEZEN

Onderwijsloopbaanbegeleiding en werkexploratie

Jongeren maken hun studiekeuze vaak op basis van beperkte informatie. **Onderwijsloopbaanbegeleiding** helpt hen hun talenten en interesses te ontdekken en de verschillende mogelijkheden te verkennen. Daarbij is het belangrijk dat scholen ook aandacht besteden aan arbeidsmarktgericht onderwijs. Veel scholen voelen zich daar wat onzeker over, zeker als ze deze richtingen niet aanbieden, maar ook zij kunnen leerlingen stimuleren om hun praktische talenten en interesses te verkennen. Een goede studiekeuze vertrekt niet alleen van wat jongeren kunnen, maar ook van wat hen echt boeit.

Werkexploratie – bv. via bedrijfsbezoeken of vakmensen die naar de klas komen om over hun beroep te vertellen – maakt de link tussen school en werk concreet.

Zowel onderwijsloopbaanbegeleiding als werkexploratie moeten **vroeg genoeg** starten, al in het vijfde en zesde leerjaar van het lager onderwijs, en vervolgens **regelmatig herhaald** worden in het secundair.

Zo bouwen leerlingen stap voor stap een realistischer beeld op en kunnen ze beter gefundeerde keuzes maken, in plaats van zomaar “te belanden” in een richting.

Inspirerende **verhalen** op pagina [27](#), [35](#), [38](#), [40](#).

3

4

5

6

1

2

BOUWSTEEN

3 RUIMTE OM TE GROEIEN

Competentieverwerving
en positieve bekrachtiging

4

5

6

Het maakt een groot verschil om te benoemen wat jongeren **wél kunnen** in plaats van te focussen op tekorten. Positieve bekrachtiging versterkt hun motivatie en geeft hun meer vertrouwen in hun traject.

Ook **stages**, zowel dichtbij als internationaal, dragen sterk bij aan competentieverwerving, zelfeffectiviteit en zelfvertrouwen. Zeker internationale stages kunnen een belangrijke rol spelen, omdat naar het buitenland gaan vaak voorbehouden lijkt voor de doorstroomfinaliteit. Daarbij is het belangrijk oog te hebben voor mogelijke drempels, zoals de financiële kost.

Competities waarin winnaars en verliezers tegenover elkaar staan, zijn voor veel leerlingen met een kwetsbaar zelfbeeld minder geschikt. **Uitdagende opdrachten en challenges** waarin álle jongeren hun competenties kunnen ontwikkelen en tonen, geven meer kans op succeservaringen en positieve verhalen.

Inspirerende **verhalen** op pagina [20](#), [23](#), [27](#), [30](#), [33](#), [35](#), [38](#), [40](#), [43](#), [45](#).

1

2

3

BOUWSTEEN

4

LEREN IN DE ECHE WEREELD

Authentieke leercontexten en moderne infrastructuur

5

6

Voor scholen is het een uitdaging om **kwaliteitsvolle leerwerkplekken** en stageplaatsen te vinden. Scholen kunnen dit versterken met een duidelijk kader waarin afspraken rond samenwerking met bedrijven goed zijn uitgewerkt. Leerkrachten die tijd en ruimte krijgen om contacten met bedrijven op te bouwen en te onderhouden, dragen daaraan sterk bij.

Daarnaast hebben scholen nood aan **toegankelijke, actuele infrastructuur**. Scholen kunnen hiervoor onder meer terecht bij het RTC (Regionale Technologisch Centrum) in hun provincie. Ze kunnen ook zelf nagaan welke bedrijven hun infrastructuur willen openstellen of met welke naburige scholen samenwerking mogelijk is. Zo wordt de beschikbare infrastructuur optimaal benut en versterken scholen elkaar. Wanneer infrastructuur laagdrempelig, duurzaam en bereikbaar gedeeld kan worden, krijgen leerlingen de kans om te leren in een omgeving die aansluit bij de nieuwste ontwikkelingen in de samenleving, zoals de groene en digitale transitie.

Inspirerende **verhalen** op pagina [27](#), [33](#), [38](#), [40](#), [43](#).

1 2 3 4

BOUWSTEEN

5 BELEID DAT KANSSEN SCHEPT

Professionalisering
en schoolbeleid

Inspirerende **verhalen** op pagina [20](#), [23](#), [27](#), [30](#), [33](#), [35](#), [40](#), [45](#).

Hoe een school omgaat met (B- of C-)attestering, evaluatie en de instroom in de B-stroom, bepaalt sterk welke kansen jongeren krijgen. Scholen kunnen meer ruimte scheppen voor positieve trajecten door in hun **schoolbeleid** in te zetten op keuzes op basis van interesse, en minder op prestatie. Of ze kunnen stilstaan bij de effecten van beslissingen, bv. door er zich bij attestering bewust van te zijn welke richtingen uitgesloten worden en welke impact dit op middel-lange termijn kan hebben.

Ook leerkrachten en begeleiders maken het verschil. Hun **professionalisering** is een hefboom om jongeren beter te ondersteunen in hun onderwijsloopbaankeuzes. Scholen kunnen inzetten op professionalisering van het team door hen nascholingen te laten volgen rond onderwijsloopbaanbegeleiding die ook techniek en arbeidsmarktgerichte opleidingen als volwaardige keuze meeneemt. Ook intervisies, leergemeenschappen of workshops kunnen hierbij helpen. Om die professionalisering een duwtje in de rug te geven, lanceerde de Koning Boudewijnstichting een oproep. De geselecteerde initiatieven komen [verderop in deze publicatie](#) aan bod.

Expertise hoeft niet beperkt te blijven tot de eigen school: vliegende leerkrachten, samenwerking met collega's of partners uit bedrijven en sectoren zorgen ervoor dat kennis en ervaring breed gedeeld worden.

6

1 2 3 4 5

BOUWSTEEN

6 DE KRACHTEN BUNDELEN

Ecosystemen voor arbeidsmarktfinaliteit

Samenwerking en coördinatie zijn cruciaal om arbeidsmarktgericht onderwijs te versterken. Wanneer scholen, bedrijven, sectororganisaties en andere partners de handen in elkaar slaan, ontstaat er een **ecosysteem** waarin expertise en middelen worden gedeeld. Scholen brengen hun pedagogische expertise in, bedrijven tonen de realiteit van de werkvloer, sectoren en beleidsmakers leggen mee contacten en ondersteunen.

Zo'n **gecoördineerde aanpak** voorkomt versnippering en maakt het mogelijk om de verschillende initiatieven rond arbeidsmarktfinaliteit beter op elkaar af te stemmen.

Inspirerende **verhalen** op pagina [23](#), [27](#), [35](#), [40](#), [43](#).

WAT ALTIJD TELT

De zes bouwstenen geven richting, maar ze komen pas echt tot hun recht als scholen ook oog hebben voor enkele bredere principes. Deze aanbevelingen helpen om het geheel krachtiger en duurzamer te maken.

Kies voor waarderende taal (meer op [pagina 17](#))

Woorden doen ertoe. Spreken over ‘praktisch’ en ‘theoretisch’ denken, laat zien dat elke richting een waardevolle keuze kan zijn voor alle talenten en interesses.

Doorbreek de clichés

Zet praktijk en theorie niet tegenover elkaar, maar toon hoe ze elkaar versterken. Maak zichtbaar dat techniek en vakmanschap innovatief, creatief en toekomstgericht zijn.

Maak plaats voor diversiteit

Geen twee leerlingen zijn hetzelfde. Houd rekening met verschillen in achtergrond, leefwereld en talent. Gebruik herkenbare voorbeelden zonder in stereotypen te vervallen. Dat geldt ook voor ouders, leerkrachten en begeleiders.

Richt je op meerdere doelgroepen

Jongeren, ouders, leerkrachten, begeleiders en scholen spelen allemaal mee. Acties die meerdere groepen tegelijk bereiken, hebben het grootste effect.

Werk met zoveel mogelijk bouwstenen tegelijk

Het combineren van bouwstenen versterkt de impact. Kleine acties die verschillende bouwstenen combineren, leveren vaak meer resultaat zonder dat de inzet groter hoeft te zijn.

Werk vanuit wat echt werkt (meer op [pagina 16](#))

Werk waar mogelijk evidence informed. Evalueer initiatieven, leer van resultaten en bouw verder op bewezen praktijken.

Deel en inspireer

Goede praktijken verdienen aandacht. Door ervaringen te delen, kunnen scholen en partners elkaar versterken.

Leren door te doen (meer op [pagina 18](#))

Impact ontstaat door te doen. Begin klein, maak scherpe keuzes en werk samen met partners. Evalueer wat resultaat oplevert en bouw daarop verder. Consequent blijven loont meer dan een eenmalig groot plan.

Evalueren is leren

Als je nieuwe praktijken opzet, is het belangrijk om ook stil te staan bij de vraag: *werkt dit eigenlijk zoals we verwachtten?* Evalueren betekent niet dat alles in cijfers gegoten moet worden, wel dat je kijkt naar de effecten van je inspanningen en wat je daaruit kan leren.

Waarom evalueren?

Door na te gaan welke effecten een aanpak heeft, ontdek je of die effectief bijdraagt aan je doel. Het versterkt bovendien draagvlak. Collega's, ouders en partners zien dat een praktijk niet enkel "goed aanvoelt", maar ook echt verschil maakt.

Hoe evalueren?

Evalueren hoeft niet ingewikkeld of tijdsintensief te zijn.

- **Kwalitatief:** verzamel verhalen via korte interviews of groepsgesprekken met leerlingen, ouders, leerkrachten, ...
- **Kwantitatief:** werk met korte bevestigingen, eenvoudige vragenlijsten of zelfs smileys, of houd cijfers bij over doorstroom en aanwezigheid.
- **Laagdrempelig:** ook een exitpoll na een stageweek of een korte feedbackronde na een project of activiteit kan waardevolle inzichten opleveren.

Wat levert het op?

Door systematisch te kijken en te luisteren kan je snel bijsturen waar nodig. Successen worden zichtbaar en krijgen meer draagvlak. Of pijnpunten komen boven water en kunnen gericht aangepakt worden.

Evalueren is dus **leren van wat werkt**.

Taal telt

De manier waarop we over studierichtingen praten, beïnvloedt hoe leerlingen, ouders en de samenleving ernaar kijken. Met waardevolle taal benadruk je talenten en mogelijkheden in plaats van tekorten. Zo help je het imago van arbeidsmarktgericht onderwijs positief kantelen.

Vermijd hiërarchie in woorden

Spreek niet over “hoge” en “lage” studierichtingen. Gebruik neutrale termen zoals *finaliteiten* of *leerwegen*.

Formuleer keuzes positief

Zeg niet: “iemand is afgezakt naar de arbeidsmarktfinaliteit”, maar: “de leerling kiest voor een richting die aansluit bij talent voor techniek.”

Praat niet over ‘opstromen’ of ‘zakken’

Gebruik liever termen als *zijstromen* of *overstappen*, die de gelijkwaardigheid van studierichtingen benadrukken.

Benadruk talenten en perspectief

Focus op wat leerlingen kunnen (“sterk in praktijkopdrachten”) in plaats van op wat nog niet lukt (“theorie gaat moeilijk”).

Wees zorgvuldig in communicatie met ouders

Vermijd taal die suggereert dat een richting een tweede keuze is. Spreek over kansen, sterktes en toekomstmogelijkheden.

Let op kleine woorden en uitdrukkingen

Vervang uitspraken als “het is maar een arbeidsmarktgerichte opleiding” door taal die waardering en gelijkwaardigheid uitstraalt.

Maak taal inclusief

Betrek ook ouders en leerlingen in waardierend spreken: positieve woorden in de schoolcontext werken door in hun omgeving.

Van plan naar praktijk

Kies niet voor een groot plan. Begin klein, leer snel en bouw verder.

1. Kijk waar je nu al impact hebt.

Breng je vertrekpunt in kaart met een korte nulmeting: wat loopt al, wat werkt, waar ben je enthousiast over? En wat kan je versterken of opschalen?

2. Kies minstens één bouwsteen om te versterken.

Koppel er een concrete actie aan, met een eigenaar en timing. Dat mag klein zijn – alle beetjes helpen. Een combinatie van bouwstenen levert vaak nog meer winst op, zonder dat de inzet daarom (veel) groter hoeft te zijn.

3. Zoek partners of collega's.

Betrek intern je team en extern bv. bedrijven, RTC, CLB, ouders, ... Spreek één duidelijk doel af.

4. Evalueer het behaalde succes en deel het verhaal.

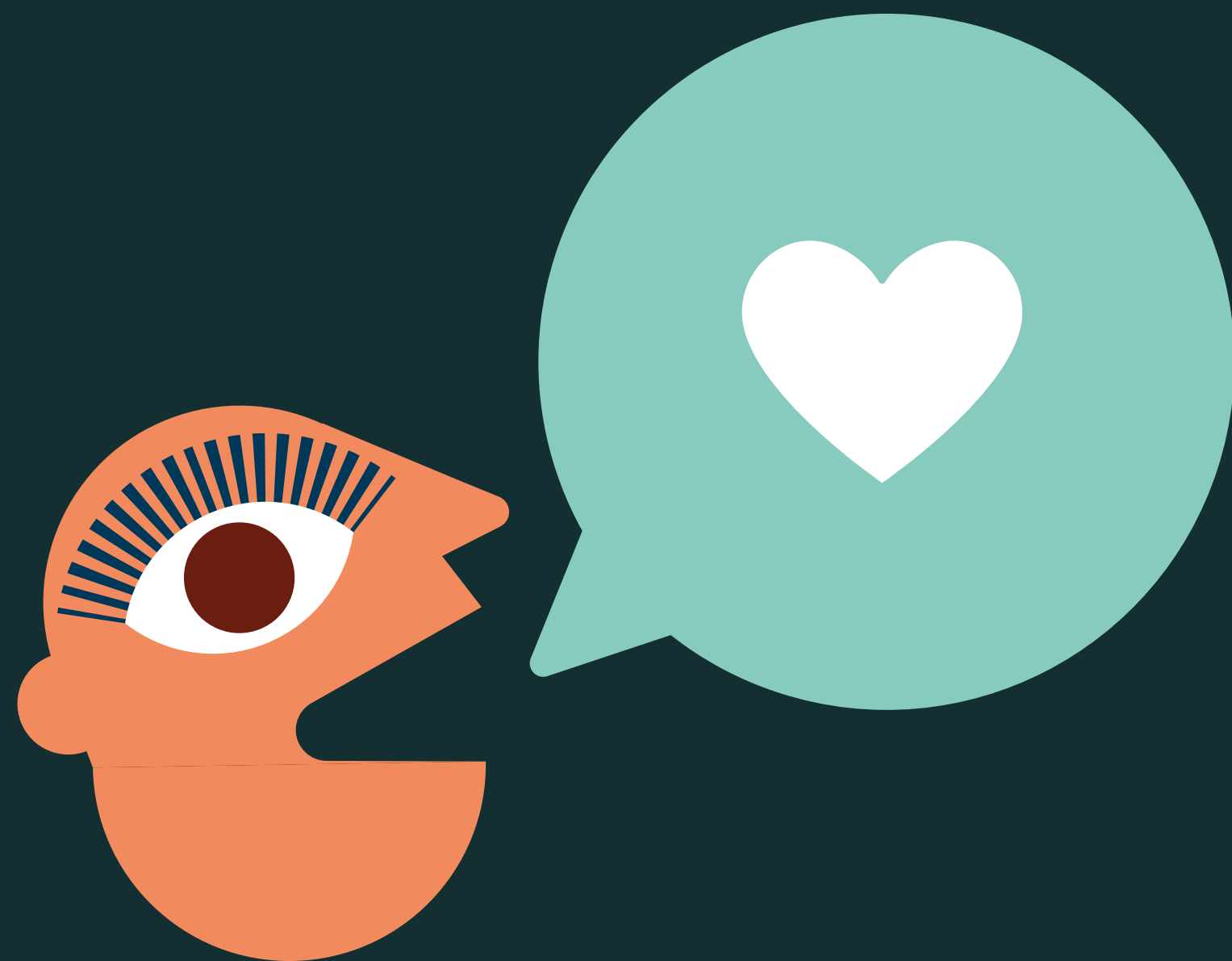
Gebruik een gerichte check (korte bevraging, observatie, ...) en combineer cijfers met een praktijkverhaal. Deel intern én met partners.

5. Begin opnieuw.

Hou vast aan wat werkt, stuur bij waar nodig en bouw stap voor stap verder. Consequent volhouden levert het grootste resultaat.

LAAT JE INSPIREREN

VOORBEELDEN UIT DE PRAKTIJK

[Hoe communicatie een school kan kantelen](#)

[Focus op basisvaardigheden, teamteaching en graadklassen in de Havenschool](#)

[20% meer leerlingen op zes jaar tijd](#)

[TechNico komt naar je school](#)

[Levensecht leren](#)

[Bruggen bouwen tussen lager en secundair](#)

[Als gemeentes samenwerken](#)

[Met bedrijven aan de ontbijttafel](#)

[Een heel jaar werken rond Install Skills](#)

[Leren+ en trajecten op maat](#)

Hoe communicatie een school kan kantelen

📖 **GO! TALENT** WEBSITE

🏠 **SECUNDAIR ONDERWIJS**
(2DE EN 3DE GRAAD DUBBELE EN ARBEIDSMARKTFINALITEIT)

📍 **DENDERMONDE + ZELE** (OOST-VLAANDEREN)

Tom Rydant heeft een lange geschiedenis bij GO! talent in Dendermonde. Hij begon er bijna twintig jaar geleden als stagiair en is intussen al een decennium directeur.

TOM RYDANT

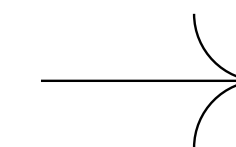
1 **STERKE VOORBEELDEN**

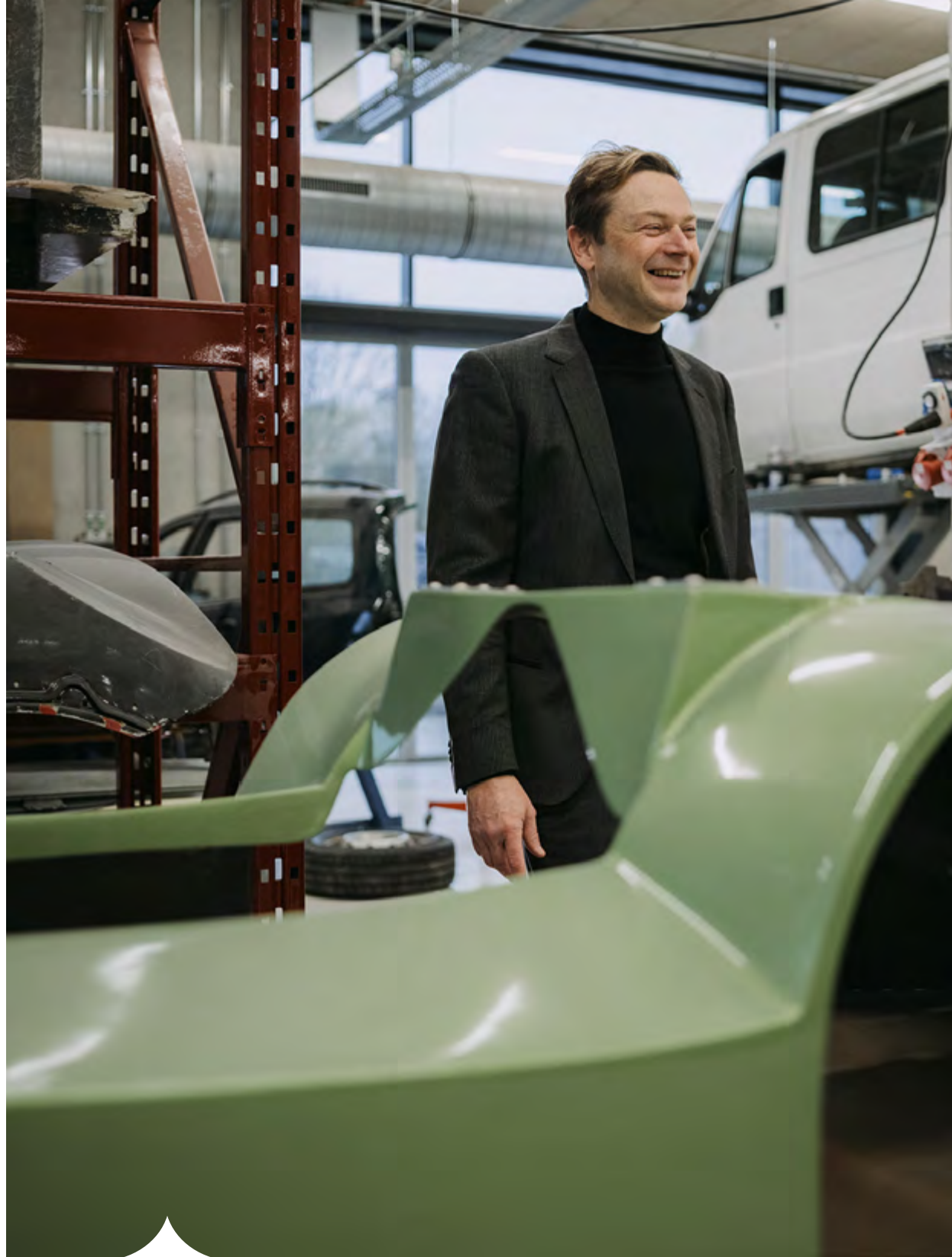
3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**

5 **BELEID DAT KANSEN SCHEPT**

Bied jongeren een pittige maar haalbare uitdaging en je duwt hen vooruit.

“Onze school heeft lang een slechte naam gehad. Dat zie je wel vaker bij scholen met veel arbeidsmarktgerichte opleidingen,” zegt Tom. “Toen ik directeur werd, heb ik vooral nagedacht over onze sterktes, ons doel en de weg ernaartoe.”

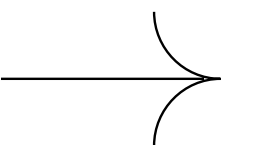

Het eerste dat hij aanpakte, was de communicatie. Iedereen - leerkrachten, leerlingen én ouders - moest positief en consequent communiceren. “Taal versterkt een systeem,” is Toms basisprincipe. “Waarom blijven we spreken over “afzakken”? Dat is puur negatief. Waarom niet over “veranderen van richting” of “een passende opleidingsvorm vinden”? Maar ook wat je vertelt is belangrijk. Mensen vormen hun beeld op basis van een paar straffe verhalen, terwijl dat maar een fractie is van wat er werkelijk gebeurt.”

Tom bracht die visie systematisch binnen in personeelsvergaderingen en maakte ze visueel. “Bij ons op school is ‘de rekker’ een gekend beeld. Span je die te hard op, dan knapt ze. Maar zonder spanning gebeurt er niets. Zo is het ook met leren: bied jongeren een pittige maar haalbare uitdaging en je duwt hen vooruit.” Die benadering leidde tot een sterke focus op individuele leertrajecten en een aangepast evaluatiesysteem. De school werkt binnen de arbeidsmarktfinaliteit met doelenrapporten waarin elke taak en toets gekoppeld is aan leerdoelen. “Leerlingen volgen meer hun eigen tempo en nieuwe leerlingen weten precies wat ze moeten inhalen. Intussen gebruiken we dit in alle arbeidsmarktgerichte opleidingen.”

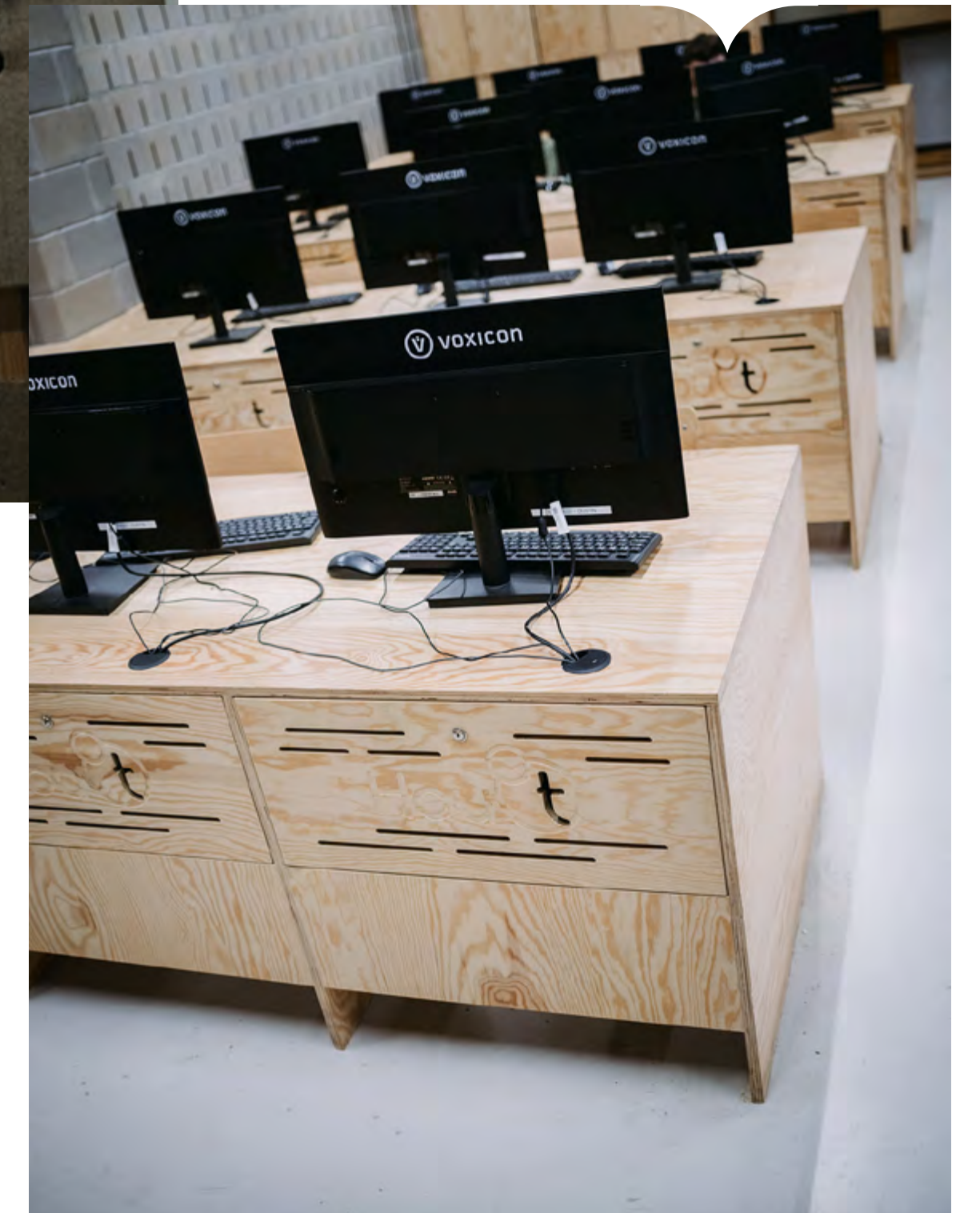
GO! talent kreeg ook een andere structuur. Niet langer vertrekkend van finaliteiten, maar van domeinen, met daarbinnen een breed aanbod. Jongeren komen doorgaans wel in het juiste domein terecht, maar hebben soms meer tijd nodig om de exacte richting te vinden. Door domeingericht te werken, blijven ze in dezelfde omgeving, bij dezelfde leerkrachten en medeleerlingen.

“Daardoor werden klassenraden constructiever,” zegt Tom. “De focus verschoof naar de noden van de leerling. Wie van richting veranderde, hoefde niet per se te vertrekken. Bovendien kennen leerkrachten het volledige aanbod binnen een domein veel beter, wat de oriëntering versterkt.” In sommige klassen zitten leerlingen uit het voltijds en het duaal systeem samen. “Dat vergt organisatie, maar maakt overstappen eenvoudiger.”

De school brengt haar sterktes ook expliciet naar buiten. Alle leerlingen gaan op internationale stage, in groep of individueel. Unieke ervaringen waar ze trots op zijn, en die de school graag toont. “We communiceren veel via sociale media. Dat heeft het beeld van buitenaf echt veranderd.” Ook het KOERZ-project in de campus in Zele krijgt aandacht. Startende bedrijven kunnen er activiteiten ontplooiën als er een link is met een opleiding. Een voorbeeld is het fietsatelier waar leerlingen werken en buurtbewoners klant zijn. “Ook dat draagt bij aan betere beeldvorming.”

De impact is zichtbaar. De leerlingenaantallen stegen fors. Van een keuze in laatste instantie groeide GO! talent uit tot een populaire school, met leerlingen die er heel bewust voor kiezen.

Focus op basisvaardigheden, teamteaching en graadklassen in de Havenschool

3 RUIMTE OM TE GROEIEN

5 BELEID DAT KANSEN SCHEPT

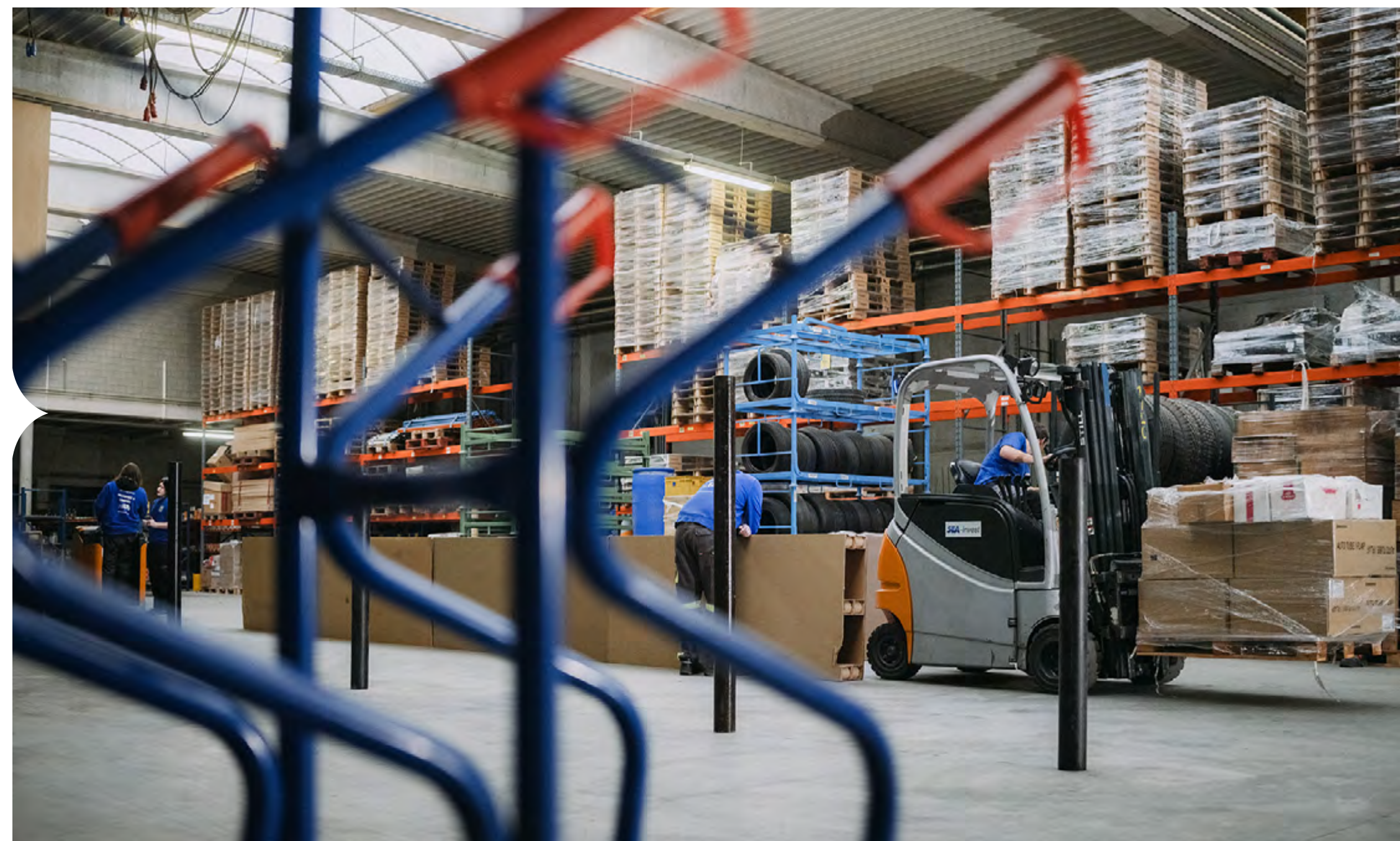
6 DE KRACHTEN BUNDELEN

📌 **VTI ZEEBRUGGE HAVENSCHOOL** [WEBSITE](#)

🏠 **SECUNDAIR ONDERWIJS**

📍 **ZEEBRUGGE (WEST-VLAANDEREN)**

Het VTI van Zeebrugge groeide de voorbije jaren uit tot een echte havenschool. Die omslag was een bewuste keuze. De school wilde nauwer aansluiten bij de economische realiteit van haar omgeving en stapte af van het idee van een “school op een eiland”. Vandaag werkt ze structureel samen met havenbedrijven die mee het studieaanbod vormgeven. Ook bij de opstart van nieuwe opleidingen denken de bedrijven actief mee over het aanvraagdossier.

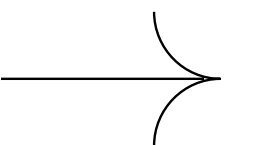

Uit die samenwerking kwam één boodschap heel duidelijk naar voren: bedrijven hechten veel belang aan sterke basisvaardigheden. Hoewel de leerplannen goed doordacht zijn, besteden ze daar in de tweede en derde graad vaak minder aandacht aan.

De Havenschool besloot daarom extra aandacht te besteden aan die basisvaardigheden, in alle graden. Daarom herzag de school haar evaluatiebeleid. Ze werkt nu met drie niveaus:

- *must always know or can* – de onmisbare basis,
- *need to know* – de leerplandoelen,
- *nice to know* – uitbreidingen voor verdieping.

Die aandacht voor basisvaardigheden beïnvloedt ook de lesinhoud. Leerlingen autotechnieken krijgen bijvoorbeeld een stevige dosis elektronica. Ze moeten begrijpen hoe elektrische circuits werken en de wet van Ohm vlot kunnen toepassen. Dat vraagt dat ze goed overweg kunnen met breuken, procenten en omzettingen. In de eerste graad wordt daar in de lessen wiskunde extra op ingezet, met veel herhaling en oefening.

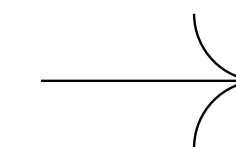
Dat heeft ook gevolgen voor het toetsbeleid. Elke toets en taak legt duidelijk de link naar leerdoelen, die beoordeeld worden met kleurcodes in plaats van punten. Groen betekent: doel bereikt. De doelen komen in verschillende toetsen en taken aan bod. Zo krijgen leerlingen zicht op hun eigen groei, en weten leerkrachten precies waar bijsturing nodig is. Of leerlingen de must always know or can-doelen beheersen, weegt sterk door in de evaluatie.

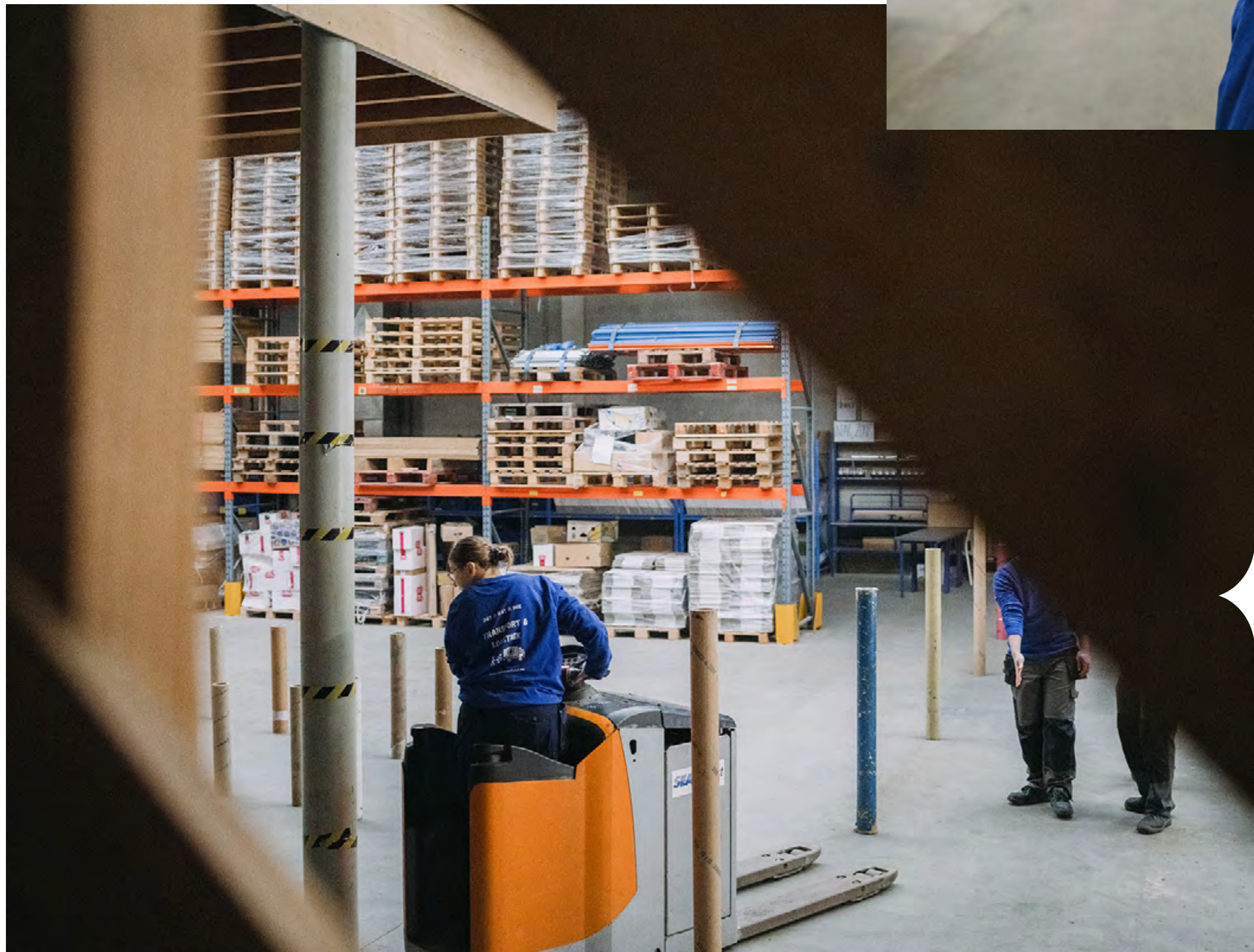
Ook de organisatie van het lesgeven kreeg een nieuw kader. Met de SAM-projecten (SAM staat voor samen) werken leerkrachten PAV en praktijkleerkrachten als één team. De algemene vakken worden geïntegreerd in de praktijk, waardoor leerlingen de samenhang tussen vakken beter ervaren. Zo leren leerlingen logistiek andere Franse woorden dan hun leeftijdsgenoten in houtbewerking of elektriciteit.

De school koos daarnaast voor graadklassen met een evaluatie per graad. Leerlingen krijgen zo meer tijd om leerdoelen te bereiken, en er is meer ruimte voor remediëring. Handboeken zijn grotendeels vervangen door zelf ontwikkeld materiaal dat flexibeler inspeelt op het ritme van de klas. Het resultaat: minder zittenblijvers en meer eigenaarschap bij het team.

Elke toets en taak legt duidelijk de link naar leerdoelen, die beoordeeld worden met kleurcodes in plaats van punten.

In de derde graad is er plaats voor co-teaching. Leerkrachten splitsen groepen soms op in starters en gevorderden, maar het grootste deel van de tijd blijft de klas samen.

De aanpak versterkt zowel de samenwerking binnen het team als de band met de havenbedrijven.

De aanpak versterkt zowel de samenwerking binnen het team als de band met de havenbedrijven. Leraren ervaren meer samenhang tussen de vakken, en leerlingen voelen beter aan waarvoor ze leren. Zo groeit de Havenschool uit tot een leeromgeving waar onderwijs en werkveld elkaar versterken – en waar leerlingen stap voor stap de competenties ontwikkelen die ze nodig hebben om in de haven hun toekomst uit te bouwen.

20% meer leerlingen op zes jaar tijd

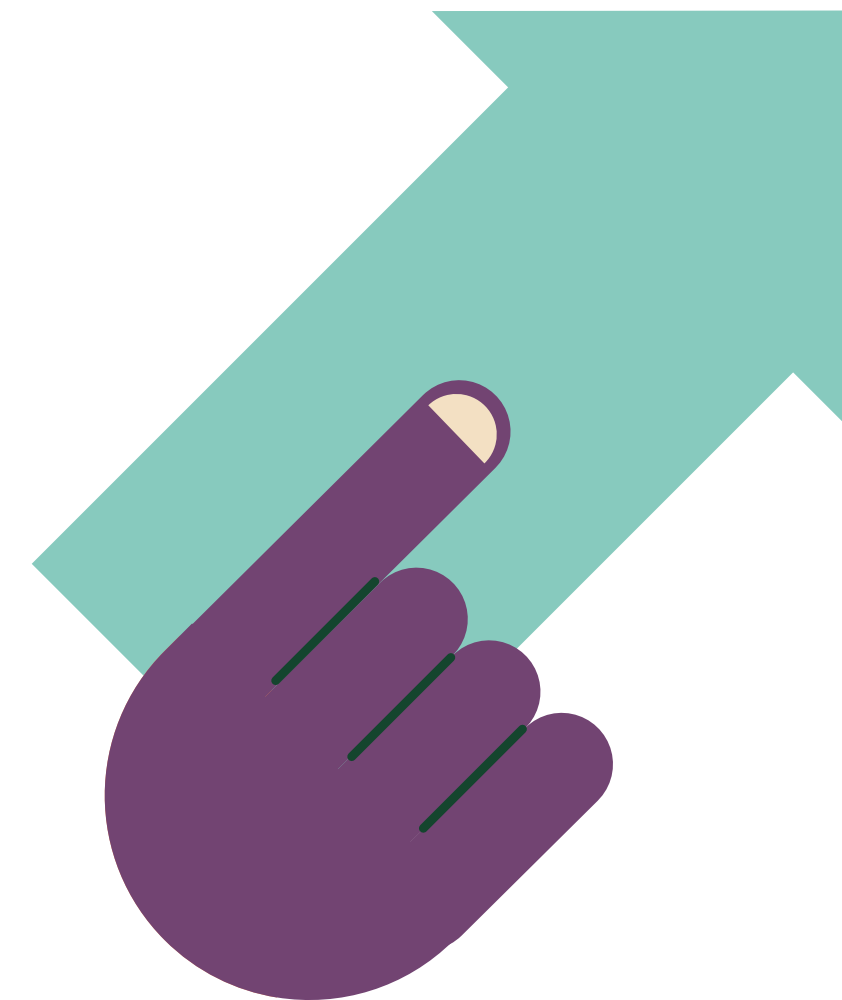
📖 **CAMPUS PROVIL** [WEBSITE](#)

🏠 **GEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS + BUITENGEWOON BEROEPSSECUNDAIR ONDERWIJS**

📍 **LOMMEL** (LIMBURG)

Provil, een provinciale secundaire school in Lommel, kiest al lang bewust voor STEM-onderwijs. Met de Proweto-werking, die in 2008 werd opgestart, wil de school wetenschap, techniek en ondernemerschap stimuleren in alle Lommelse scholen.

Provil richt zich daarbij sterk op de basisscholen uit de regio. Een leerkracht krijgt expliciet de ruimte om elke week Lommelse basisscholen te ondersteunen. Deze scholen hebben allemaal

- 2 **PROEVEN EN KIEZEN**
- 3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**
- 4 **LEREN IN DE ECHTE WERELD**
- 5 **BELEID DAT KANSEN SCHEPT**
- 6 **DE KRACHTEN BUNDELEN**

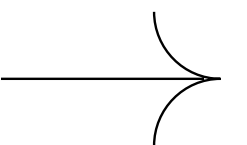
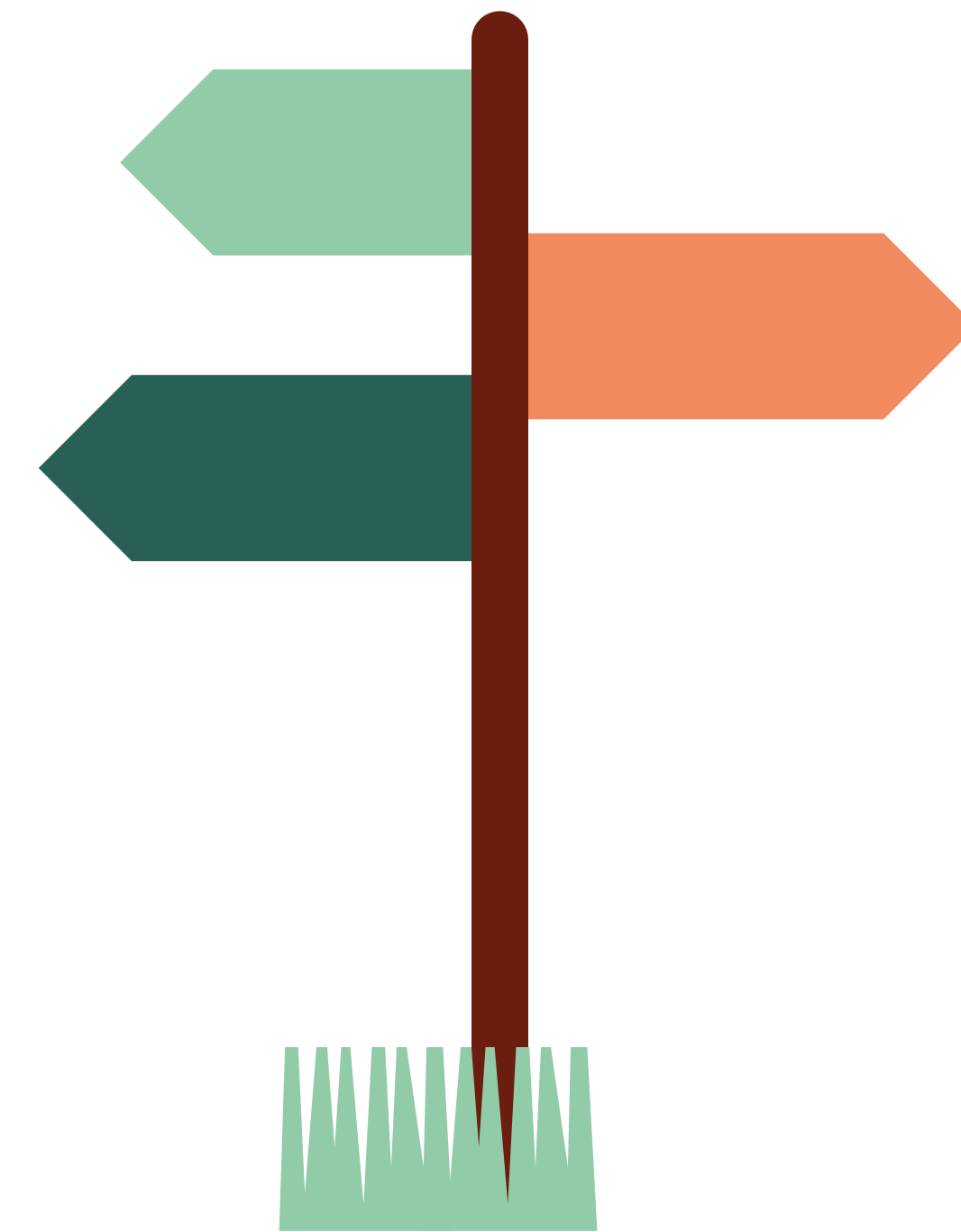
een techniekmobiel die ooit door Provil voor hen gemaakt werd. Leerlingen maken er kennis met uiteenlopende technieken: van houtbewerking en metaal tot bouw, van werken met een waterpas tot het maken van een naamplaatje. Voor kleuterscholen zijn er ontdekkoffers beschikbaar en kleuterleerkrachten kunnen bij Provil een opleiding volgen om ermee aan de slag te gaan. Via Proweto wil Provil zijn vele nijverheidstechnische opleidingen in de kijker zetten, waarbij het maken van producten centraal staat. →

Naast deze mobiele werking organiseert Provil ook vijf woensdagnamiddagen per jaar een techniekacademie voor leerlingen van het vierde tot het zesde leerjaar. De academie vindt plaats op school, is gratis en biedt tegelijk een antwoord op het beperkte aanbod aan naschoolse opvang. Zo bereikt de school jaarlijks ongeveer tweehonderd leerlingen. Daarnaast worden in de vakantieperiodes ook techniekkampen georganiseerd en gefaciliteerd, in samenwerking met de techniek- en wetenschapsacademie van UCLL.

Dankzij de steun van Provincie Limburg, Stad Lommel en diverse bedrijven kon bovendien een Lego Education Innovation Studio worden ingericht in Provil. Daar volgen leerkrachten van het basisonderwijs opleidingen om met Lego WeDo 2.0 te werken.

De impact van dit alles is zichtbaar in de school zelf. In zes jaar tijd steeg het aantal inschrijvingen met 20 procent. Dat is niet alleen een gevolg van het sterke aanbod dat Provil voorziet voor basisscholen. Ook leerkrachten algemene vorming helpen tijdens de techniekacademie en krijgen zo een andere blik op techniek. Tijdens een recente pedagogische studiedag volgden leerkrachten workshops zoals banden vervangen of metselen. Voor sommigen spannend, want handenarbeid ligt niet iedereen van nature, maar de reacties waren enthousiast.

Tijdens een recente pedagogische studiedag volgden leerkrachten workshops zoals banden vervangen of metselen.

Een aantal leerkrachten leert wekelijks een halve dag mee in bedrijven, vaak dezelfde bedrijven waar ook hun leerlingen actief zijn.

De voorbije vijf jaar legde Provil bovendien een duidelijke focus op duaal leren. Een aantal leerkrachten leert wekelijks een halve dag mee in bedrijven, vaak dezelfde bedrijven waar ook hun leerlingen actief zijn. In februari 2025 organiseerde de school een groot event om duaal leren toe te lichten en het netwerk verder te verduurzamen en vergroten. Een vijftigtal bedrijven uit de regio kreeg er uitleg over de verschillen tussen duaal leren en klassiek leren op school.

Ook de vakgroepen namen de eigen werking onder de loep. Ze merkten dat sommige doelen niet altijd haalbaar zijn binnen de schoolmuren. Daarom onderzochten ze hoe grote werven als aanvullende leeromgeving kunnen dienen. Sindsdien gaat soms een volledige klas op stage, met de leerkracht erbij. Daarbij kan de school rekenen op de expertise van traject- en tewerkstellingsbegeleiders van duaal leren, die de wetgeving kennen en bedrijven ondersteunen bij de administratie.

Provil laat zien dat vroeg inzetten op contact met de basisscholen en tegelijk de eigen werking bijsturen effect heeft. De groei van de school en de hechtere band met lokale bedrijven tonen dat deze manier van werken rendeert, zonder dat het groots of complex hoeft te zijn.

TechNico komt naar je school

3 RUIJTE OM TE GROEIEN

5 BELEID DAT KANSEN SCHEPT

📖 **BERNARDUSTECHNICUM** [WEBSITE](#)

🏠 **SECUNDAIR ONDERWIJS**

📍 **OUDENAARDE** (OOST-VLAANDEREN)

NICO

Ik wissel graag af, zodat het voor leerlingen altijd verrassend blijft.

Al negen jaar is Nico vliegende technieklerkracht. Dat maakt deel uit van zijn opdracht als leraar in Bernardustechnicum in Oudenaarde, een secundaire school. Zijn missie is eenvoudig: leerlingen uit de derde graad basisonderwijs laten kennismaken met techniek. Hij beperkt zich niet tot de Bernardusscholen, maar bezoekt met zijn techniekcoachprojecten (TECO-projecten) zo'n zeventigtal scholen in de ruime regio, van Ronse tot Nazareth en van Kluisbergen tot Zwalm. Toen twee jaar geleden een filmploeg langskwam, doopte een cameraman hem spontaan 'TechNico', en die naam is blijven hangen.

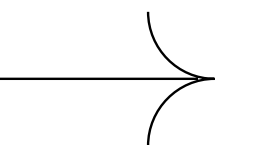
Elk schooljaar kiest Nico een nieuw thema om in de lagere scholen rond te werken. Voor de voorbereiding schakelt hij vaak de leerlingen van Bernardustechnicum in. “De leerlingen van de mechanische vormgevingstechnieken hebben aan vele onderdelen van alle TECO-projecten gewerkt. Van het frezen en draaien in kunststof en aluminium tot het laseren in hout. De afdeling elektriciteit ging de kabels ontmantelen en solderen. Ook de afdeling hout deed een beroep op hun leerlingen om houten voetjes te maken,” vertelt Nico. “Ik heb soms duizend stuks van iets nodig om mee te nemen naar de workshops. De leerlingen weten dat en vinden het fijn zo mee te werken. Ze worden er ook op beoordeeld.”

Daarnaast klopt Nico aan bij bedrijven uit de regio. Zij produceren het materiaal dat hij nodig heeft, waarna de school het kan aankopen. “We kunnen niet alles door onze eigen leerlingen laten maken,” zegt hij. “Maar ik let wel op de kostprijs. Het project van dit jaar is goedkoop en vraagt weinig voorbereiding. Ik wissel graag af, zodat het voor leerlingen altijd verrassend blijft.”

Zijn agenda zit snel vol. De scholen staan te springen om TechNico op bezoek te krijgen. Tijdens de workshops legt hij veel nadruk op weetjes die kinderen prikkelen. Hij toont hoe dingen gemaakt worden, legt uit welke soorten schroevendraaiers bestaan of vertelt over hernieuwbare energie.

Elk jaar worden vele leerlingen van het zesde leerjaar uitgenodigd op Bernardustechnicum, de STEM-campus van de Bernardusscholen. Daar zien ze hoe leerlingen met echte machines werken. “Vorig schooljaar hebben we met de leerkrachten van de lagere scholen zelf ook de STEM-campus bezocht. Onze domeindirecteur deed hier een rondleiding over de volledige campus,” zegt Nico. “Een goed geïnformeerde studiekeuze is nodig.”

Om die keuze te ondersteunen ontwikkelde hij samen met een collega het spel KDOOS: de kennismakingsdoos met het onderwijs in Oudenaarde in spelvorm. Het is een soort Trivial Pursuit dat leerlingen via vragen en filmpjes laat kennismaken met alle opleidingen in de Bernardusscholen. “We hebben ons gebaseerd op vragen die leerlingen ons echt al stelden,” zegt Nico. “Arbeidsmarktgericht onderwijs krijgt daarbij zeker de aandacht die het verdient.” Het spel wordt in basisscholen gebruikt en elke week mag een leerling een doos mee naar huis nemen, zodat ook ouders kunnen meespelen.

De aanpak werpt duidelijk vruchten af. Het aantal leerlingen in Bernardustechnicum stijgt. Bij inschrijvingen vraagt men naar de motieven voor de schoolkeuze, Velen verwijzen daarbij naar de technieklessen van Nico.

Levensecht leren

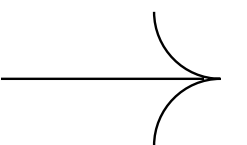
- **DE PRINS** WEBSITE
- **SECUNDAIR ONDERWIJS**
- **DIEST** (VLAAMS-BRABANT)

Zo echt kan leren zijn. Dat is het uitgangspunt voor het arbeidsmarktgericht onderwijs in De Prins in Diest. Alles staat er in het teken van leerondernemingen: mini-bedrijfjes waarin leerlingen werken voor echte klanten. De leerlingen van CAR-ONE (onderhoudsmechanica auto) sleutelen aan wagens, die van WOOD-YOU (binnenschrijnwerk en interieur) maken meubels en bij AQUA GO (sanitair en verwarmingsinstallaties) installeren ze bv. badkamers.

“Zeker voor de richtingen met arbeidsmarktfinaliteit voelden we de nood om het anders te doen, om buiten de lijntjes te kleuren,” zegt directeur Karolien Leemans. “We kozen ervoor om te werken met community’s. Zo’n community is een groep leerkrachten. Zij zijn samen verantwoordelijk voor een groep leerlingen gedurende minstens twee jaar. In het arbeidsmarktgericht onderwijs is dat soms zelfs vier jaar. Zo krijgen de leerkrachten echt een band met de leerlingen.”

Binnen de community’s geven leerkrachten vakoverschrijdend vorm aan de opleiding. De leerkracht PAV zet samen met de vakleerkrachten de leeromgeving op. De inhoud van PAV is altijd aangepast aan de richting, zodat de link met de praktijk duidelijk is.

- 1 **STERKE VOORBEELDEN**
- 3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**
- 4 **LEREN IN DE ECHE WERELD**
- 5 **BELEID DAT KANSEN SCHEPT**

“Leerlingen leren in een realistische werkomgeving. Ze komen in contact met echte klanten, praten met hen, maken de offerte op. Ze moeten de deadlines halen en staan ook in voor de oplevering. De leerlingen van AQUA GO gaan in groepjes en begeleid door de vakleerkracht de baan op, net zoals ze later in hun job zullen moeten doen,” legt Karolien uit. “Zo leggen ze vanzelf de lat hoog. Als een klant ontevreden is, moeten leerlingen ermee in gesprek gaan, dat willen ze natuurlijk vermijden. En het geeft hen een boost dat ze met echte dingen bezig zijn.”

Uiteraard blijft het een schoolomgeving. Leerlingen mogen fouten maken. Daarover wordt ook transparant gecommuniceerd naar de klanten. En als leerlingen fouten maken, zetten ze die ook recht.

De Prins koos bewust voor een domeincampus STEM waar leerlingen van alle finaliteiten les krijgen. Er zijn heel wat leerlingen van de arbeidsmarktfinaliteit die de wiskunde van de dubbele finaliteit volgen, om zich beter voor te bereiden op de uitdagingen van een eigen zaak. Maar er zijn ook leerlingen uit de doorstroomfinaliteit die naar CAR-ONE komen bijvoorbeeld.

“We zien veel positieve effecten,” zegt Karolien. “Het aantal leerlingen stijgt, ze maken hun schoolloopbaan af en vallen nauwelijks nog uit. Maar belangrijker nog: de sfeer is verbeterd. Onze leerlingen voelen zich beter in hun vel. Ze zijn geliefd op school en we hebben hen ook nodig. Als de leerlingenraad nieuwe banken wil, vragen ze dat aan WOOD-YOU. De leerlingen van WOOD-YOU zijn dan ook trots op hun werk.”

Het geeft hen een boost dat ze met echte dingen bezig zijn.

Bruggen bouwen tussen lager en secundair

ELKE & DAVY

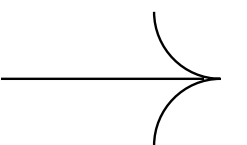
- 2 PROEVEN EN KIEZEN
- 3 RUIMTE OM TE GROEIEN
- 5 BELEID DAT KANSEN SCHEPT
- 6 DE KRACHTEN BUNDELEN

- 🔖 **VRIJE BASISCHOOL OURODENBERG** [WEBSITE](#)
- 🏠 **BASISONDERWIJS**
- 📍 **AARSCHOT** (VLAAMS-BRABANT)

- 🔖 **DAMIAANINSTITUUT** [WEBSITE](#)
- 🏠 **SECUNDAIR ONDERWIJS**
- 📍 **AARSCHOT** (VLAAMS-BRABANT)

Davy, directeur van VBS Ourodenberg in Aarschot, wilde zijn leerlingen sterker maken in STEM. De ambitie was er, maar de infrastructuur en expertise niet. Een lagere school beschikt nu eenmaal niet over labo's, ateliers of gespecialiseerde lokalen. Daarom stapte hij naar Elke, directeur van het Damiaaninstituut, dat een uitgebreid technisch en wetenschappelijk aanbod heeft in alle finaliteiten. Het bleek het begin van een duurzame samenwerking.

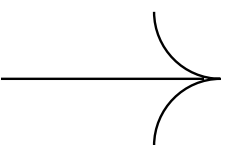
Om de twee weken trekken de leerlingen van het zesde leerjaar naar het secundair voor een praktijkmoment met “professor Bert”. Die kreeg in zijn lessenrooster ruimte om workshops te begeleiden, telkens vertrekkend van vragen die leven bij de kinderen van de lagere school. Ook het vijfde leerjaar maakt kennis met het secundair tijdens een bezoek aan de richting elektriciteit op het einde van het schooljaar.

De samenwerking bleef niet beperkt tot de leerlingen. Davy organiseerde een pedagogische studiedag in het Damiaaninstituut. Het team van VBS Ourodenberg kreeg een rondleiding, ook in de B-stroom, en volgde workshops die werden gegeven door leerlingen van het secundair. Voor die jongeren was het een onverwachte maar motiverende ervaring: de rollen werden omgedraaid en ze kregen vertrouwen en verantwoordelijkheid. Het bleek een schot in de roos.

De studiedag gaf de lagerschoolleerkrachten en zorgcoördinatoren een beter zicht op arbeidsmarktgerichte opleidingen. Dat is cruciaal, aangezien zij een grote rol spelen in de studiekeuzebegeleiding van hun leerlingen. De samenwerking leverde ook heel concrete ideeën op: wanneer kleuters rond “bouwen” werken, kan een bezoek aan de opleiding ruwbouw bijvoorbeeld meteen zorgen voor meer betekenis en beleving.

Het lag dan ook voor de hand dat beide scholen samen deelnamen aan MyMachine, een project waarin leerlingen van het lager een droommachine bedenken, studenten hoger onderwijs een concept uitwerken en leerlingen secundair de machine bouwen. In Aarschot doen de leerlingen van het derde leerjaar mee. Tijdens de vorige editie bedachten ze een “frietschapsmachine”: een toestel dat vriendschapsbandjes uitdeelde die je kon ruilen voor snoep in de vorm van frietjes. Het project eindigde met een gezamenlijke uitstap naar de grote MyMachine-tentoonstelling in het Industriemuseum in Gent.

Davy en Elke evalueren de samenwerking regelmatig en sturen bij waar nodig. Ze zouden graag nog meer lagere scholen betrekken, al beseffen ze dat de kwaliteit dan mogelijk onder druk komt te staan. Ondertussen zien ze wel een interessant bijeffect: sinds de samenwerking op gang kwam, schrijven meer leerlingen zich in in het Damiaaninstituut. Het was geen doel op zich, maar wel een logisch gevolg van een samenwerking die voor iedereen werkt.

Als gemeentes samenwerken

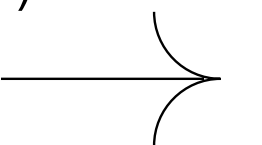

- 2 PROEVEN EN KIEZEN
- 3 RUIMTE OM TE GROEIEN
- 4 LEREN IN DE ECHTE WERELD
- 6 DE KRACHTEN BUNDELEN

- 📄 **STEM NETELAND** [WEBSITE](#)
- 🏠 **SAMENWERKINGSVERBAND TUSSEN VIJF GEMEENTES MET EEN STEM-PARTNERSCHAP**
- 📍 **GROBBENDONK + HERENTALS + HERENTHOUT + OLEN + VORSELAAR** (ANTWERPEN)

In regio Neteland besloten Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Olen en Vorselaar de krachten te bundelen. Geen fusie, wel een bewuste keuze om bestuurlijk sterker te staan en verregaand samen te werken in een vast verband. Ze vormden al langer één politiezone en breidden die samenwerking uit tot 44 thema's binnen vijf domeinen: vrije tijd, integrale veiligheid, welzijn & zorg, ruimte & omgeving en strategie & organisatie. Naast het bestuurlijke luik zijn ook tal van andere partners betrokken, waaronder scholen en bedrijven.

“Onderwijs valt binnen het domein strategie & organisatie,” zegt Veerle Van den Wyngaert, algemeen coördinator Neteland. “Concreet werken we met een scholenplatform waarin 34 directies uit basis-, secundair en hoger onderwijs deelnemen. Dat platform komt drie keer per jaar samen om het bovenlokale beleid te bespreken. Daarnaast is er het STEM-partnerschap “STEM Neteland”, met onder meer Thomas More, Natuur & Wetenschap, Hidrodoe en tal van bedrijven daarbij betrokken (bv. J&J, Aurubis en MTECH+).”

We willen dat jongeren kiezen vanuit talenten en interesses, niet vanuit prestaties.

Het STEM-partnerschap wil bij kinderen, jongeren en volwassenen de interesse in STEM vergroten. Er zijn workshops voor het basis- en secundair onderwijs. Bij de jongste leerlingen draait het

om kennismaken met wetenschap en technologie en hen te verwonderen. Voor leerlingen uit het secundair ligt de focus op het prikkelen en ontwikkelen van talenten en het verbinden van beroepen, onderwijsaanbod en de interesses van de jongeren zelf. “We willen dat jongeren kiezen vanuit talenten en interesses, niet vanuit prestaties,” benadrukt Veerle. “Daarom krijgen ze de kans innovatieve technieken te ontdekken en ontlene we ook allerlei materiaal.”

Leerkrachten spelen een sleutelrol in het STEM-verhaal. Het partnerschap organiseert daarom regelmatig netwerkmomenten, waarin leerkrachten samen met bedrijven de workshops mee vormgeven.

Ook leerkrachten uit arbeidsmarktgerichte opleidingen zijn daar expliciet bij betrokken. Hun enthousiasme werkt zichtbaar door: ze worden echte ambassadeurs van de workshops en krijgen veel erkenning voor die rol.

“STEM Neteland verliest bovendien doelgroepen die moeilijker te bereiken zijn niet uit het oog,” vult Veerle aan. “We kozen bewust voor naschoolse STEM-academies die in de scholen zelf plaatsvinden, aansluitend op de schooluren. We bieden die erg laagdrempelig aan en werken samen met oudercomités en welzijnsschakels. Door binnenschools te werven, bereiken we 71 procent van alle kinderen in Neteland. STEM komt ook aan bod in onze zomerscholen, in buitengewoon en OKAN-onderwijs.”

Bedrijven leveren eveneens een belangrijke bijdrage. “Een groot bedrijf uit de regio geeft werknemers de kans enkele dagen per jaar aan maatschappelijke projecten te werken, en het STEM-partnerschap is er één van,” zegt Veerle. “Die werknemers komen bij ons workshops geven of begeleiden bedrijfsbezoeken. Dat maakt een veel grotere indruk op leerlingen dan wanneer wij of hun leerkrachten dat doen.”

De samenwerking tussen vijf gemeenten bracht zo een krachtige en duurzame dynamiek op gang. Ze brengt onderwijs en bedrijfswe-reld dicht bij elkaar en zorgt ervoor dat kinderen en jongeren beter, gericht en meer vanuit hun eigen mogelijkheden kunnen kiezen.

Met bedrijven aan de ontbijttafel

📖 **SPECTRUMCOLLEGE - CAMPUS BERINGEN** [WEBSITE](#)

🏠 **SECUNDAIR ONDERWIJS**

📍 **BERINGEN** (LIMBURG)

Het Spectrumcollege in Beringen werkt nauw samen met heel wat bedrijven uit de regio. De vaststelling dat die bedrijven eigenlijk weinig zicht hebben op wat er allemaal gebeurt en leeft in een school, zette aan het denken. Sindsdien organiseert het Spectrumcollege jaarlijks een ontbijtvergadering met lokale bedrijven.

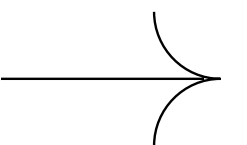

GUIDO

- 1 **STERKE VOORBEELDEN**
- 2 **PROEVEN EN KIEZEN**
- 3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**
- 4 **LEREN IN DE ECHTE WERELD**
- 5 **BELEID DAT KANSEN SCHEPT**
- 6 **DE KRACHTEN BUNDELEN**

“We vinden goede contacten met de bedrijven belangrijk,” legt technisch adviseur-coördinator (TAC) Guido Coninckx uit. “Elk jaar komen zo’n honderd tot honderdtwintig mensen bij ons op school ontbijten. Ook de burgemeester en de politie zijn daarbij, want dat zijn ook belangrijke partners. Wie we precies uitnodigen, hangt af van wat er dat jaar op de agenda staat.”

De ontbijtvergadering verlopen volgens een vast stramien. De school stelt enkele projecten voor of licht toe waar men mee bezig is. Daarna volgen klasbezoeken. Waar mogelijk krijgen de leerlingen zelf het woord.

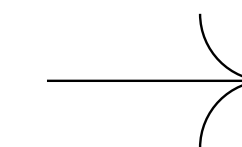

“Leerlingen hebben soms klamme handjes hoor, het is voor hen niet evident zo’n groep mensen toe te spreken,” vertelt Guido. “Maar het is veel geloofwaardiger als zij dat doen. Zo hebben ze bijvoorbeeld al verteld over hun deelname aan *Limburg Stemt af*. Aan die challenge doen we als school al tien jaar mee. In de context van die challenge moeten ze sowieso hun project al voorstellen aan bedrijven uit verschillende sectoren die daar dan feedback op geven.”

Elke keer komt ook een pedagogisch onderwerp aan bod. De leerkracht lassen geeft dan bijvoorbeeld uitleg over gedifferentieerd werken en hoe je kan inspelen op de verschillende soorten leerlingen. Dat toont de bedrijven dat met alle leerlingen rekening gehouden wordt.

Dankzij de ontbijtvergaderingen, hebben we een goede band met heel wat bedrijven.

“We geloven echt in die persoonlijke contacten. We leren vaak uit de ideeën en vragen die dan bovenkomen,” zegt Guido. “Dankzij de ontbijtvergaderingen, hebben we een goede band met heel wat bedrijven. Als ze horen dat we materiaal nodig hebben, spelen ze daar gemakkelijk op in. Of het gebeurt dat we plots een stageplaats extra nodig hebben. Dan kunnen we hen bellen.”

Het Spectrumcollege plukt duidelijk de vruchten van de goede band met bedrijven. Maar ook met afgestudeerde leerlingen blijft de school in contact. In het tweede semester krijgen alle oud-leerlingen een uitnodiging voor *Expeditie toekomst*, een infobeurs over de mogelijkheden op de arbeidsmarkt en verder studeren.

“De oud-leerlingen krijgen een maaltijd en mogen een stand bouwen,” legt Guido uit. “Ze tonen waar ze nu mee bezig zijn. Degenen die intussen werken, zijn vaak trots dat ze hun job kunnen voorstellen. Het heeft ook veel meer effect, als een leerling die al enkele jaren weg is dat vertelt, dan wanneer wij dat doen.”

Een heel jaar werken rond Install Skills

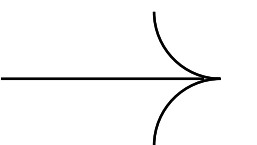
- 1 **STERKE VOORBEELDEN**
- 3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**
- 4 **LEREN IN DE ECHTE WERELD**
- 6 **DE KRACHTEN BUNDELEN**

- **SCHEPPERSINSTITUUT** WEBSITE
- **SECUNDAIR ONDERWIJS**
- **WETTEREN** (OOST-VLAANDEREN)

Voor het Scheppersinstituut in Wetteren is het de derde deelname aan Install Skills, een praktijkgerichte challenge rond installatie- en techniekopdrachten. “In schooljaar 2024-2025 werd de challenge

voor het eerst opengesteld voor heel Vlaanderen, niet langer enkel voor West-Vlaanderen,” vertelt leerkracht Christian. “Toen ze vorig jaar vroegen of ik met mijn klas Sanitaire en Verwarmingsinstallaties wou deelnemen, heb ik ja gezegd. Het was wat zoeken in het begin, maar het is gelukt. Dit jaar twijfelde ik geen seconde.”

Zijn leerlingen werken aan de “full” opdracht, een traject dat een volledig schooljaar loopt. Dat kan omdat de challenge nauw aansluit bij het leerplan: de opdrachtplannen en het hydraulisch schema dekken alle vereiste vaardigheden af.

Install Skills voorziet bovendien uitleentoestellen, sponsoring van grote materialen en een budget voor kleinere aankopen. “Mijn klas heeft veertien uur praktijk per week. Dan werken we aan de opdracht. Ik geef ook de theorie, dus kan ik alles mooi op elkaar afstemmen.”

De lat ligt hoog. Alles moet technisch kloppen en professioneel uitgevoerd zijn. Een jury van vakmensen beoordeelt het eindresultaat en stelt kritische vragen. “Het is niet genoeg dat leerlingen kunnen uitleggen wat ze gedaan hebben. Ze moeten ook inzicht tonen in het waarom. Zo leren ze eigenlijk méér door deze challenge.”

De opdracht verandert elk jaar, waardoor de werkplaats telkens moet worden aangepast. Op de schoolsite staat een klein gebouw dat nog gerenoveerd moet worden. Christian kreeg toestemming om daar te werken. “Zo gaat het in het echt ook,” glimlacht hij. “We hebben eerst een kleine verbouwing uitgevoerd, zodat alles geplaatst kon worden.”

Met zijn jaren ervaring als loodgieter in de bouw brengt Christian veel praktijkkennis mee. Dat maakt de oefenomgeving nog authentieker. “Sommige leerlingen kunnen al veel omdat ze het van thuis uit meekrijgen. Anderen starten met basisvaardigheden en missen soms wat zelfvertrouwen. Zij moeten berekeningen maken, materiaallijsten opstellen en problemen oplossen. Maar als ze het tot een goed einde brengen, zijn ze fier. Ik wil hen laten ervaren dat alles uiteindelijk oplosbaar is.”

Fierheid en eigenaarschap: dat is wat hij zijn leerlingen gunt. Daarom laat hij hen zoveel mogelijk zelf doen, met gerichte ondersteuning waar nodig. Tijdens de opendeurdag kunnen collega’s en bezoekers de werkplaats bekijken. Ook dat werkt motiverend.

“Het mooiste is wanneer leerlingen in dat stadium komen waarin de bal vanzelf begint te rollen,” zegt Christian. “De eerste keer had ik een leerling die absoluut niet wou deelnemen. Ik heb hem eerst andere opdrachten gegeven. Na een tijdje draaide hij bij en uiteindelijk stond hij mee op het podium, even enthousiast als de rest. Daar doe je het voor.”

Leren+ en trajecten op maat

📖 **SPECTRUMSCHOOL** [WEBSITE](#)

🏠 **SECUNDAIR ONDERWIJS**

📍 **ANTWERPEN**

CHRISTINE

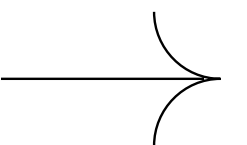
Deze aanpak vertrekt vanuit academisch optimisme, een benadering die draait rond collectieve doelmatigheid, academische gerichtheid en vertrouwen.

In de Spectrumschool in Antwerpen vertrekt alles vanuit de leren+visie, die zowel het pedagogisch handelen als de organisatie stuurt.

Leren+ verwijst in de eerste plaats naar leren, met (vak)bekwame leerkrachten als fundament, aangevuld met onder andere succeservaringen, de samenhang tussen kennis en vaardigheden, individuele ondersteuning en trajecten op maat.

3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**

5 **BELEID DAT KANSEN SCHEPT**

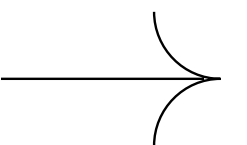
De + geeft aan dat het verder gaat dan enkel de eindtermen en leerplannen en staat voor trots, een positief leerklimaat, vertrouwen in leerlingen en ouders, taalondersteuning, persoonlijke groei en diversiteit. Deze aanpak vertrekt vanuit academisch optimisme, een benadering die draait rond collectieve doelmatigheid, academische gerichtheid en vertrouwen.

“Onderzoek wijst uit dat scholen die hoog scoren op alle drie die elementen betere resultaten halen, ongeacht de context van de school en haar jongeren,” zegt directeur Christine Hannes. “Het is voor ons echt een leidend principe. Al onze studiedagen, onze communicatie en alles wat we doen vertrekken minstens uit één van die drie elementen.”

De Spectrumschool is gestructureerd in vier entiteiten en voor elke entiteit werd een divisie voor leren+ ontwikkeld:

- De eerste graad en de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers, A-stroom & B-stroom (leren+ontdekken)
- Voltijds secundair onderwijs finaliteit arbeidsmarkt (leren+bekwamen)
- Voltijds secundair onderwijs dubbele finaliteit en doorstroom (leren+doorstromen)
- Duaal leren (leren+werken)

“Een goede start is cruciaal,” zegt Christine. Daarom is er voor elke nieuwe leerling een intake. Gedurende een gesprek van ongeveer 1,5 uur met een leerlingenbegeleider, de jongere en de ouder of voogd, wordt het hele traject overlopen. Waarom wil de leerling zich inschrijven in de Spectrumschool? Wat kan de leerling goed en wat doet de leerling graag? En nog belangrijker: wat wil de jongere worden en waar ziet die zichzelf binnen tien jaar? Ook de thuissituatie komt aan bod: is er internet? En een laptop? Op die manier hebben we als schoolteam een goed beeld van alle leerlingen.

“We leggen voor alle leerlingen de focus op remediëren en verdiepen of uitbreiden. Ook als een leerling overschakelt van een doorstroomrichting naar een richting in de arbeidsmarktfinaliteit, kijken we naar wat de leerling kan bij instap. Als dat nodig is, starten we met bijsturing, een soort schakeltraject,” legt Christine uit. “Het is een belangrijk signaal omdat de school daarmee duidelijk maakt dat arbeidsmarktgerichte opleidingen volwaardige, inhoudelijk rijke leerwegen zijn. Dat zetten we graag in de verf. Voor we dat deden, merkten we trouwens dat leerlingen die pas later instroomden in zo’n arbeidsmarktgerichte opleiding vaak op problemen botsten tijdens hun stage, omdat dan bleek dat ze essentiële competenties, bijvoorbeeld rond veilig werken, misten.”

Doorheen het schooljaar stromen voortdurend nieuwe leerlingen in. Zij volgen eerst twee onthaaldagen die zowel praktisch als inhoudelijk worden ingevuld. De groepen zijn gemengd en worden het

We leggen voor alle leerlingen de focus op remediëren en verdiepen of uitbreiden. Ook als een leerling overschakelt van een doorstroomrichting naar een richting in de arbeidsmarktfinaliteit, kijken we naar wat de leerling kan bij instap.

hele jaar door begeleid door een vaste leerkracht, al vertraagt de instroom tegen eind maart. “Leerlingen kennen zo al de anderen die dezelfde onthaaldagen doorliepen, ze lopen minder verloren” legt Christine uit. “Het is ook een manier om ervoor te zorgen dat ze weten hoe de school werkt en dat ze al het nodige materiaal hebben.”

Elke leerling heeft een digitaal paspoort. Daarin staan een doelenlijst en een kruistabel met alle eindtermen en beroepskwalificaties. “Bij de start van de modernisering brachten we eindtermen en doelen samen in logische clusters,” vertelt Christine. “De vakgroep maakt dan een jaaroverzicht en koppelt dat aan een gespreide

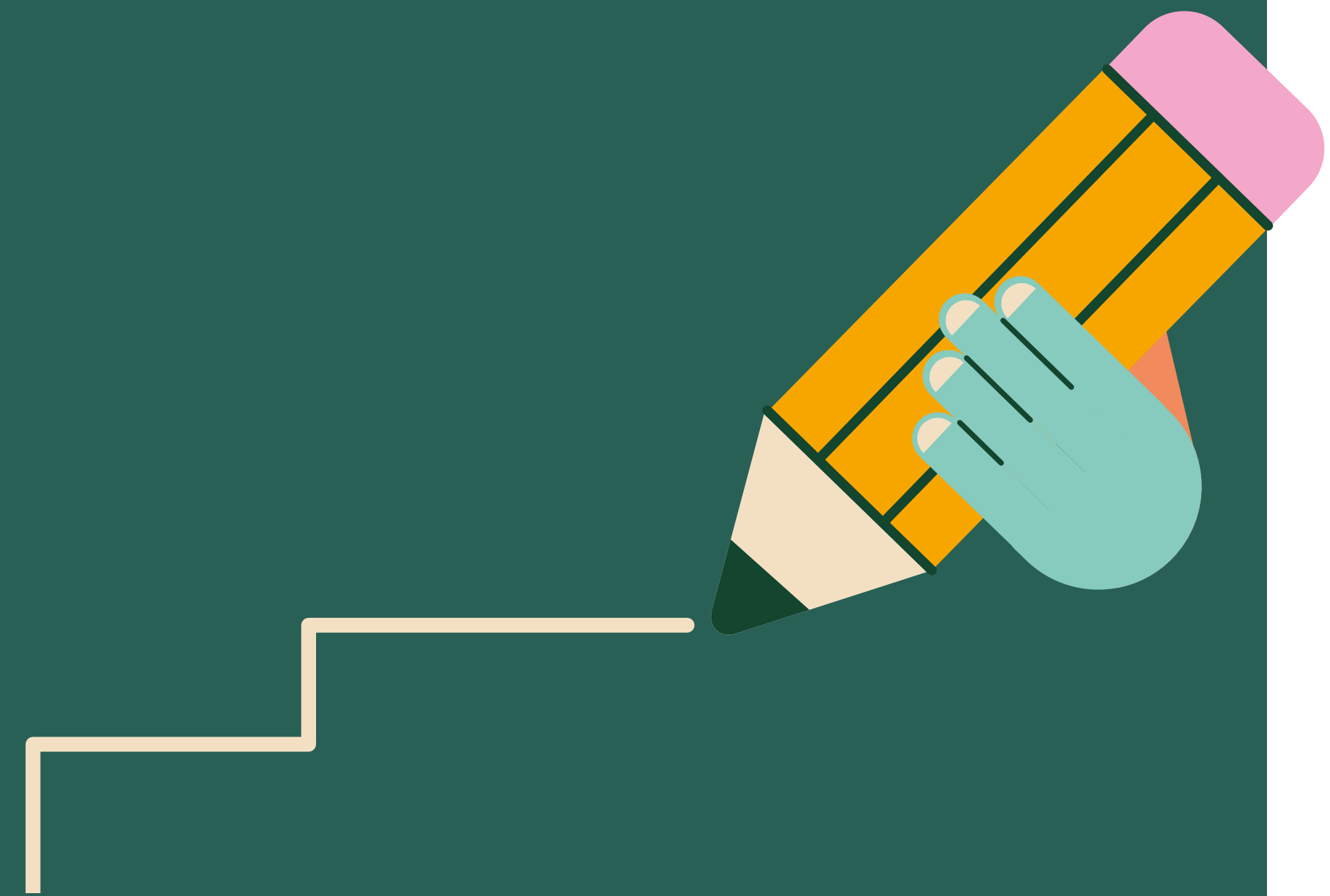
evaluatie. Bij de start hebben leerlingen daardoor zicht op welke doelen belangrijk zijn en waar ze moeten remediëren. We werken met duidelijke symbolen, niet met punten. Zo maken we ook voor ouders voor wie schriftelijke communicatie in het Nederlands een drempel vormt duidelijk hoe de jongere ervoor staat.”

In oktober is er een “portretklassenraad”, waarop leerkrachten de leerlingen individueel en op klasniveau bekijken. Waar nodig volgt extra ondersteuning en kan de leerling een traject op maat volgen, al blijft ongeveer 90% van de leerlingen in het klassikale traject omdat de doelgerichte evaluatie in de lessen al veel differentiatie mogelijk maakt. De klassenraad van april is voor ons een belangrijk moment. Leerlingen die dan op bepaalde doelen nog rood scoren, krijgen een remediëeringsplan dat duidelijk maakt wat er van hen, hun ouders en hun leerkrachten verwacht wordt. Soms houdt dat in dat ze thuis aan specifieke doelen werken. Het is een soort waarschuwing, die effect heeft: zeker de helft haalt het alsnog tegen het einde van het jaar. De klassenraad van juni is daardoor veel eenvoudiger.

De kracht van leren+ ligt in een visie die in alle stappen consequent wordt toegepast, van intake tot klassenraad. Ze neemt elke finaliteit ernstig en behandelt ook arbeidsmarktgerichte opleidingen als volwaardige trajecten. Door vroeg en systematisch bij te sturen op basis van duidelijke doelen, blijven leerlingen beter op koers en worden overstappen haalbaar.

VOORTBOUWEN OP WAT AL BESTAAT

Heb je als school momenteel niet de ruimte om zelf nieuwe initiatieven te ontwikkelen? Dan zijn er heel wat initiatieven die inspirerende trajecten, materialen en samenwerkingen aanbieden waarop scholen kunnen aansluiten. Het overzicht hieronder toont een aantal voorbeelden van zo'n initiatieven. Het is geen volledige lijst, maar een uitnodiging om te ontdekken wat werkt en om verder te bouwen op wat al bestaat.

BEROEPENRALLY'S

website

Waar? Op locatie in heel Vlaanderen.

Het Beroepenhuis, talentencentrum uit Gent, organiseert Beroepenrally's en Beroepen Pop-Ups waar jongeren (5de leerjaar tot 3de graad secundair) beroepen beleven, professionals ontmoeten en hun talenten in kaart brengen. Dit verruimt hun horizon voor een juistere studie- en jobkeuze. Ook gaan ze naar scholen toe voor arbeidsmarkteducatie (WAW en JIL). Zo vormen ze de link tussen onderwijs, individuele talenten en arbeidsmarkt.

2 **PROEVEN EN KIEZEN**

BLIKSEMSTAGE

website

Waar? In een bedrijf of organisatie of in de klas.

Bliksemstage biedt leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar (en eerste graad secundair) een korte werkbelevingsstage bij een bedrijf. Ze krijgen inzicht in diverse beroepen en ontdekken hun talenten door actief mee te draaien, opdrachten uit te voeren en hun horizon te verbreden. Ze kunnen ook ervaren of ze misschien liever zouden kiezen voor een arbeidsmarktgerichte studierichting. JINC begeleidt de voorbereiding, het bezoek en de evaluatie, zowel op locatie, via een klassikale sessie of digitaal.

1 **STERKE VOORBEELDEN**

2 **PROEVEN EN KIEZEN**

3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**

4 **LEREN IN DE ECHTE WERELD**

5 **BELEID DAT KANSEN SCHEPT**

6 **DE KRACHTEN BUNDELEN**

BOUWSCHOOL- AWARD

website

De Bouwschoolaward is een initiatief van Bouwunie. De wedstrijd wil jongeren enthousiast maken voor bouw- en techniekopleidingen en zet scholen in de kijker die uitblinken in creativiteit, innovatie en duurzaamheid. Secundaire scholen met richtingen in hout, bouw, afwerking of installatietechnieken kunnen projecten indienen voor een van de vijf prijzen, waaronder de titel ‘Bouwschool van het Jaar’.

3 RUIJTE OM TE GROEIEN

BUILDING YOUR LEARNING

website

Waar? Online.

BUILDINGyourLEARNING is de digitale, interactieve bouw- en techniekbibliotheek van Constructiv. Leerlingen en docenten in bouw- en techniekopleidingen vinden er lesmateriaal, handboeken en praktijkgerichte modules die aansluiten op de sector.

3 RUIJTE OM TE GROEIEN

4 LEREN IN DE ECHE WERELD

ECO-BUILD KEMPEN

website

Waar? Op je school en meerdere locaties.

Eco-build Kempen is een initiatief van Kamp C, het centrum voor duurzaamheid en innovatie in de bouw van de Provincie Antwerpen, dat jongeren en leerkrachten laat kennismaken met bio-circulair bouwen, techniek en hernieuwbare energie. Via demo-infrastructuur, energielabs en een mobiele STEM-belevingsruimte ontdekken leerlingen praktijkgerichte vaardigheden en innovatieve technieken die hen ondersteunen in hun studie- en beroepskeuzes binnen de bouw- en technologiesector. Demo- en opleidingsinfrastructuur op Kamp C, Energielabs bij Thomas More Geel, STEM-belevingsruimte komt naar de school toe.

3 RUIJTE OM TE GROEIEN

4 LEREN IN DE ECHTE WERELD

5 BELEID DAT KANSEN SCHEPT

ELECTRO BRAIN

website

Waar? Op je school en op locatie.

Electro Brain is een sectorale proef, georganiseerd door Volta. Via theoretische- en praktische proeven worden de competenties van studenten/cursisten die afstuderen in een elektrotechnische richting gemeten. De proeven zijn gebaseerd op de erkende beroepskwalificaties van Elektrotechnisch installateur en Elektrotechnicus en stimuleren scholen en opleidingscentra om hun opleidingen beter af te stemmen op de verwachtingen van de sector. Elke kandidaat die slaagt ontvangt een assessmentdocument.

3 RUIJTE OM TE GROEIEN

HOUSE OF MANUFACTURING

website

Waar? In het House of Manufacturing.

Het House of Manufacturing is het nieuwe praktijkgebouw van PTI West-Vlaanderen. Het is veel meer dan een leslocatie. Dankzij de co-locatie met Agoria, Sirris en POM West-Vlaanderen vormt het een dagelijkse ontmoetingsplek waar onderwijs en industrie samen werken, leren en innoveren. Bedrijven volgen er masterclasses, opleidingen en rondleidingen, en ontdekken in het hightech Sirris-labo de nieuwste ontwikkelingen in digitalisering en slimme productie. Leerlingen leren in dezelfde omgeving en komen voortdurend in contact met professionals. Ze ervaren de relevantie van hun opleiding en de school wordt zichtbaar aantrekkelijker. Dat vertaalt zich in een stijging van het aantal inschrijvingen.

4 **LEREN IN DE ECHE WERELD**

6 **DE KRACHTEN BUNDELEN**

HYLAS

website

Waar? Combinatie van aanbod op verplaatsing (meerdere locatie), in de klas en online.

HYLAS is een initiatief van Provincie Antwerpen dat – in co-creatie tussen onderwijs en de arbeidsmarkt – authentieke leerervaringen ontwikkelt voor jonge tieners. Leerlingen maken op een (gesimuleerde) werkvloer kennis met beroepen en studiedomeinen. Dit ervaringsgericht aanbod wordt aangevuld met leermaterialen en een online spelomgeving voor in de klas. Leerlingen ontdekken hun interesses, ontwikkelen sleutelcompetenties en krijgen een realistischer beeld van beroepen en studierichtingen.

2 **PROEVEN EN KIEZEN**

3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**

4 **LEREN IN DE ECHE WERELD**

5 **BELEID DAT KANSEN SCHEPT**

INSTALL SKILLS

website

Waar? In je school.

Install Skills is een project van RTC West-Vlaanderen, Embuild, Techlink en De Watergroep. Tijdens het schooljaar werken leerlingen uit derde graad arbeidsmarktfinaliteit in team aan een praktijkgerichte installatie (bijvoorbeeld sanitair en verwarming) op basis van een plan dat ze aan het begin van het jaar ontvangen. De opdrachten zijn realistisch en vaktechnisch uitdagend. Een groot deel van de materialen wordt voorzien door een peter-groothandelaar of sponsors. De afgewerkte installaties worden getest en beoordeeld door een jury, die ook de technische kennis van de leerlingen evalueert.

2 **PROEVEN EN KIEZEN**

3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**

6 **DE KRACHTEN BUNDELEN**

MY MACHINE

website

Waar? In de verschillende scholen (lager, secundair en hoger) en op de MyMachine-tentoonstelling (geen vaste locatie), tijdens de schooluren.

MyMachine is een vernieuwend maakonderwijs-initiatief dat kinderen, studenten en leerlingen over onderwijsniveaus heen samenbrengt in één creatief proces. Basisschoolkinderen bedenken een “droommachine”, studenten uit het hoger onderwijs vertalen dat idee naar een concreet ontwerp, en leerlingen uit het technisch of beroepssecundair bouwen het ontwerp uit tot een echt werkend prototype. Zo ontstaat een unieke leerlijn waarin creativiteit, ondernemingszin en technisch inzicht centraal staan.

1 **STERKE VOORBEELDEN**

2 **PROEVEN EN KIEZEN**

3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**

4 **LEREN IN DE ECHTE WERELD**

STEAMCONTEST

website

Waar? Campus Mosa-RT.

De STEAM Ohm Contest is een Belgische wedstrijd waarin leerlingen uit basis- en secundair onderwijs aan de slag gaan met wetenschap, technologie, engineering, arts en wiskunde. Scholen werken met hun leerlingen aan een creatief en innovatief project rond actuele maatschappelijke thema's. De deelnemers worden ook uitgedaagd om specifieke leerdoelen te bereiken die nauw aansluiten bij de leerplannen van verschillende studierichtingen, met name in de arbeidsmarktgerichte (BSO) en dubbele finaliteit (TSO) studierichtingen.

- 2 PROEVEN EN KIEZEN
- 3 RUIMTE OM TE GROEIEN
- 4 LEREN IN DE ECHE WERELD

STEEL WARRIORS

website

Waar? Online, op school en op andere locaties.

Steel Warriors is sinds 2023 de nationale wedstrijd die technisch talent in de kijker zet. Elke editie gaan leerlingen uit de 3de graad metaalbewerking/lassen de uitdaging aan: in team een volledig eigen staalconstructie ontwerpen en bouwen! Met de wedstrijd wil Belmetal jongeren en het bredere publiek warm maken voor techniek en de metaalsector, de band tussen scholen en bedrijven versterken en studenten helpen groeien in hun zelfvertrouwen, vakmanschap en trots op hun rol in de maakindustrie.

- 1 STERKE VOORBEELDEN
- 2 PROEVEN EN KIEZEN
- 3 RUIMTE OM TE GROEIEN
- 4 LEREN IN DE ECHE WERELD
- 6 DE KRACHTEN BUNDELEN

STEMFLUENCERS

website

Waar? In je school.

STEMfluencers brengen wetenschap en techniek tot leven. Dit initiatief van essenscia vlaanderen en Vlajo inspireert jongeren voor STEM-studies en -jobs in chemie, kunststoffen, farma en biotech. Aan de hand van hun authentieke verhaal geven jonge medewerkers uit deze sector interactieve gastlessen met proefjes en lesmateriaal. Zo tonen ze hoe wetenschap en techniek kansen én oplossingen bieden voor uitdagingen zoals klimaat, energie en gezondheid.

1 **STERKE VOORBEELDEN**

2 **PROEVEN EN KIEZEN**

STEMHUB

website

Waar? Online.

De STEMhub van VLAIO is een dienstverlening voor bedrijven. Met de STEMhub informeert, inspireert en ondersteunt VLAIO bedrijven die zich engageren om STEM-talent te versterken. Wil je als school inspiratie over de diversiteit aan samenwerkingsmogelijkheden met bedrijven of wil je inzicht in de drijfveren en motivaties van bedrijven om in te zetten op STEM? Via de website van de STEMhub vind je heel wat informatie terug. De STEMhub organiseert regelmatig events waar naast bedrijven ook sector- en STEM-organisaties, overheden en onderwijsactoren elkaar kunnen ontmoeten.

2 **PROEVEN EN KIEZEN**

6 **DE KRACHTEN BUNDELEN**

T2CAMPUS

website

Waar? In T2-campus op het Thor Park in Genk.

T2-campus is een unieke en innovatieve setting waar SyntraPXL, VDAB en Stad Genk (EducaThor) hun krachten bundelen op het Thor Park in Genk. De campus is een state-of-the-art opleidingscentrum voor studenten, werkzoekenden, werknemers en ondernemers, met als doel te stimuleren en op te leiden rond techniek en technologie en zo meer vacatures van de Limburgse bedrijven in te vullen. Op die manier verbindt T2-campus onderwijs, bedrijven en arbeidsmarkt met elkaar in een inspirerende STEM-omgeving.

2 **PROEVEN EN KIEZEN**

3 **RUIMTE OM TE GROEIEN**

4 **LEREN IN DE ECHE WERELD**

6 **DE KRACHTEN BUNDELEN**

TALENTCENTERS

website

Waar? In een Talentcenter in de buurt (online reserveren kan via de website).

De Talentcenters van Voka, in samenwerking met UGent, helpen kinderen in het zesde leerjaar en de eerste graad secundair bewust hun talenten en interesses te ontdekken. Via wetenschappelijk onderbouwde testen en praktische proefjes krijgen zij inzicht in passende studierichtingen, ook arbeidsmarktgerichte. Na afloop ontvangen zij een persoonlijk talentenrapport dat hen ondersteunt bij een geïnformeerde studiekeuze die goed aansluit op hun profiel en toekomst.

2 **PROEVEN EN KIEZEN**

WOODSKILLS

website

Waar? Op je school en op locatie.

WOOD SKILLS is een initiatief van RTC West-Vlaanderen in samenwerking met partners en met steun van Woodwize & Embuild. Het daagt leerlingen uit de derde graad secundair onderwijs uit om hun vakmanschap te tonen in creatieve en technisch uitdagende houtprojecten.

De opdrachten zijn curriculumgericht en sluiten aan bij de beroeps-kwalificaties. Leerlingen werken met moderne technieken, leren plannen opstellen, CAD-tekeningen maken en samenwerken rond ontwerp en productie. WOOD SKILLS laat jongeren ervaren hoe boeiend en toekomst-gericht de houtsector is.

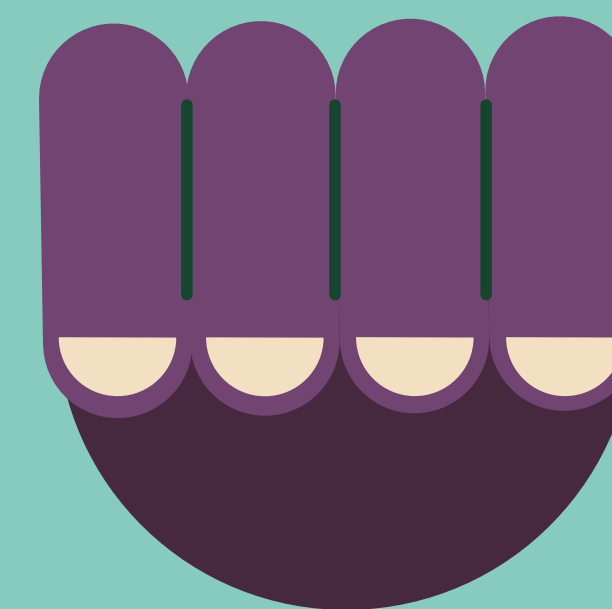
3 RUIJTE OM TE GROEIEN

4 LEREN IN DE ECHE WERELD

6 DE KRACHTEN BUNDELEN

BOUWEN AAN STERKE STEM-STUDIIEKEUZES

Om onderwijsprofessionals te versterken in onderwijsloopbaanbegeleiding, met expliciete aandacht voor techniek en arbeidsmarktgerichte studierichtingen als volwaardige keuze, lanceerde de Koning Boudewijnstichting een oproep voor initiatieven gericht op professionals die kinderen en jongeren in het 5de en 6de leerjaar en de eerste graad van het secundair begeleiden. Ontdek hier de acht geselecteerde initiatieven.

STEM in beeld: van mythe naar keuze

Thomas More lanceert drie modules voor leerkrachten leerlingenbegeleiders en CLB-medewerkers.

Module 1 – Mythebrekers & informatie

Deze module biedt een heldere blik op STEM, het watervalstelsel en de rol van hardnekkige misvattingen. Deelnemers leren correcte informatie inzetten en ervaren via rolmodellen hoe een positief en realistisch verhaal jongeren kan motiveren.

Module 2 – Verdiepende verkenning

Deelnemers krijgen een duidelijk overzicht van opleidingen in de arbeidsmarkt- en dubbele finaliteit, hun opbouw, instroom en perspectieven. Ze koppelen ontwerpend en onderzoekend leren aan actuele maatschappelijke thema's, met aandacht voor gender- en diversiteitsbewust begeleiden.

Module 3 – Praktijk & onderwijsloopbaangesprekken

In deze module oefenen deelnemers gespreksvaardigheden en werkvormen die STEM tastbaar maken, ook bij twijfel of weerstand van leerlingen en hun ouders. Ze werken met realistische leerlingprofielen, ontwikkelen een actieplan en bouwen verder in professionele leergemeenschappen.

Thomas More Mechelen Antwerpen, samen met STEM-scholen, CLB's en Onderwijskiezer

Expeditie Toekomst: een ontdekkingsreis naar (on)bekende studiepaden

Expeditie Toekomst brengt STEM tot leven met gratis downloadbare lessenreeksen die perfect aansluiten bij de nieuwe minimumdoelen wetenschap en techniek. Leerlingen trekken mee op ontdekkingsstocht: via actuele uitdagingen en verhalen van jonge professionals met een STEM-opleiding in arbeidsmarkt- of dubbele finaliteit ervaren ze hoe divers, concreet en veelbelovend STEM-loopbanen zijn.

Het fysieke STEM-paspoort vormt hun reisgids. Het koppelt activiteiten aan hun RIASOC-profielen (dat zijn persoonlijkheids- en interesseprofielen die helpen inschatten welke studie- of loopbaankeuzes bij iemand passen) en bundelt feedback van ouders, leerkrachten en leerlingen zelf. Het paspoort is zo ook een rijk vertrekpunt voor krachtige onderwijsloopbaangesprekken.

Leerkrachten krijgen extra houvast via een heldere infobrochure met wetenschappelijke inzichten over vroegtijdig schoolverlaten en imago, en een OLB-waaier brengt STEM-opleidingen, beroepen en doorgroeikansen overzichtelijk en talentgericht in kaart voor leerlingen.

Brightlab (RVO-Society), samen met Provinciaal Onderwijs Vlaanderen, Agoria en Karel de Grote Hogeschool

Klaar voor STEM-keuzes: ervaren, oefenen en toepassen in je klas

In dit hybride vormingstraject van 3 sessies bouwen leerkrachten lager onderwijs aan hun expertise, in lijn met wat werkt: sterke inhoud, actief leren en samen groeien.

In **sessie 1** ontdekken leerkrachten via een educatieve game de diversiteit van het STEM-landschap, hoe studiekeuzes vorm krijgen en welke invloed het imago van arbeidsmarktgericht onderwijs heeft op leerlingen en ouders.

Sessie 2 vergroot hun enthousiasme en verdiept hun didactische en inhoudelijke expertise. Alles draait rond een iSTEM-programma, dat leerinhouden koppelt aan realistische problemen, en reflectietools op basis van het Beta & TechMentality-model, dat vijf herkenbare leerlingprofielen in kaart brengt. Leerkrachten reflecteren op hun rol in onderwijsloopbaanbegeleiding en onderzoeken hoe STEM-activiteiten aansluiten bij uiteenlopende interesses en talenten.

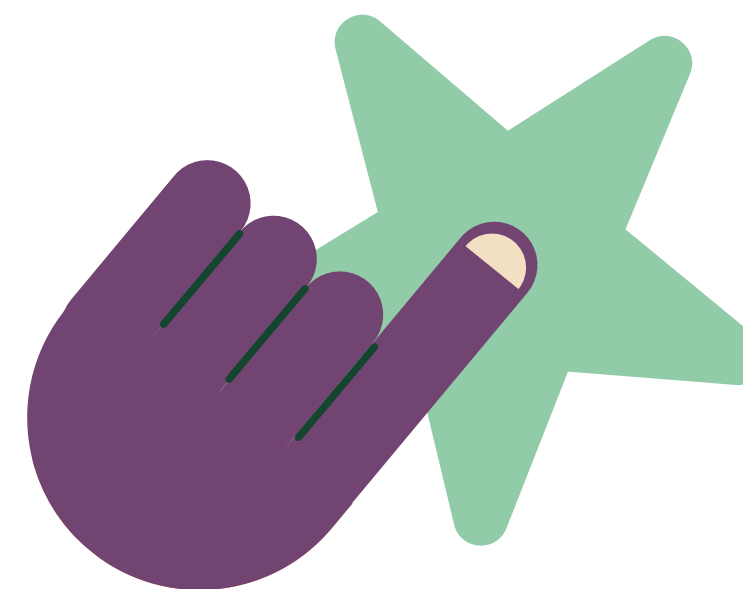

Een online leergemeenschap ondersteunt hen tijdens de implementatie en stimuleert uitwisseling tussen collega's.

In **sessie 3** is ruimte voor gezamenlijke reflectie, het delen van ervaringen en het formuleren van concrete vervolgstappen.

KU Leuven, samen met Vives en Eekhout Academy

Ga voor STEM: leerkrachten maken het verschil

Teach for Belgium ontwikkelt een krachtig vormingstraject voor leerkrachten in scholen met een lage socio-economische status. Het doel: hen versterken als gidsen naar positieve, realistische en ambitieuze studiekeuzes. Leerkrachten krijgen inzicht in de mechanismen achter onderwijsongelijkheid en ontdekken hoe verwachtingen, beeldvorming en kansen studiekeuzes kleuren. Ze bouwen aan de mindset, kennis en taal die nodig zijn om STEM-richtingen in arbeidsmarkt- en dubbele finaliteit genuanceerd én enthousiasmerend te presenteren.

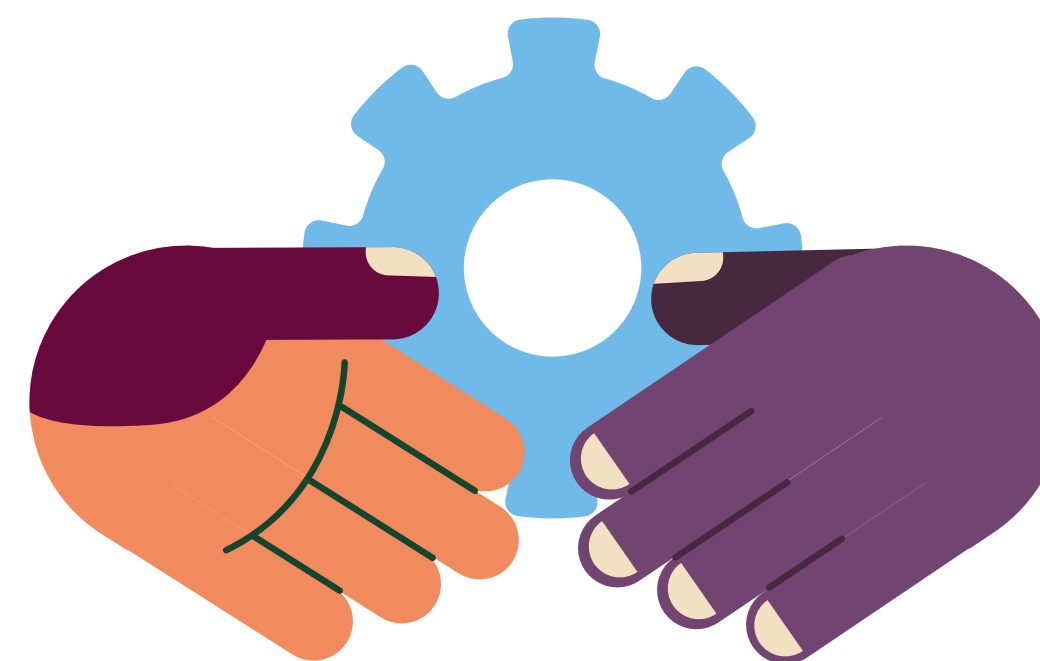
Het traject wordt ingebed in bestaande Teach for Belgium-programma's, meer bepaald in het traject voor beginnende leerkrachten en het Inclusief Leraarschap-traject.

Een digitale toolbox met duurzaam lesmateriaal, methodieken, tools en praktijkvoorbeelden ondersteunt hen tijdens en na de vorming.

De aanpak is ervaringsgericht: in groepsgesprekken, cases en rollenspellen scherpen leerkrachten hun houding en gespreksvaardigheden aan.

Teach for Belgium

Kennisrijk curriculum als motor voor STEM-keuzes

Dit traject zet het curriculum in als instrument voor sterke studiekeuzebegeleiding rond STEM.

Curriculumspecialisten brengen in de derde graad basisonderwijs en de eerste graad secundair scherp in beeld waar leerlingen talenten kunnen ontdekken en STEM-interesses kunnen ontwikkelen.

Acht pilootscholen uit basis- en secundair onderwijs, zowel gewoon als buitengewoon, proberen op basis van die curriculumkansen deze activiteiten uit in hun klaspraktijk. Leerkrachten krijgen ondersteuning van (vak)begeleiders. De curriculumspecialisten en Vrij CLB-netwerkbewaken de kwaliteit. Een start- en eindbevraging toont welke impact dit heeft op STEM-beeldvorming en studiekeuzes bij leerlingen en ouders.

Daarnaast wordt hedendaags en niet-stereotiep informatiemateriaal gezocht/ontwikkeld over STEM-richtingen en -beroepen, zodat leerkrachten, leerlingen en ouders een realistischer beeld krijgen van de mogelijkheden.

De inzichten, materialen en kwaliteitscriteria stromen door naar scholen, vakgroepen, pedagogisch begeleiders en curriculumontwikkelaars. Zij krijgen concrete suggesties om leerplannen te verrijken met didactische handvatten die talentontwikkeling en sterke studiekeuzes ondersteunen.

Door nauwe samenwerking met netwerkpartnerpartners worden bestaande initiatieven versterkt en gebundeld.

Katholiek Onderwijs Vlaanderen, samen met Vrij CLB-netwerk

STEMkracht: talentgericht professionaliseren naar positieve studiekeuzes voor leerlingen en ouders

Dit hands-on professionaliseringstraject ondersteunt schoolteams een schooljaar lang. Het is interactief, talent- en praktijkgericht en combineert kennisdeling met ervaringsgericht werken.

Module 1 – Kennis & bewustwording

Schoolteams krijgen een helder beeld van het secundair onderwijs, finaliteiten, instroom- en doorstroomkansen en de arbeidsmarktperspectieven van STEM. Ze onderzoeken eerst het lokale STEM-aanbod, reflecteren vervolgens over imago, watervaldiscours en vroegtijdig schoolverlaten en ten slotte leren ze talentgerichte tools inzetten, bij diverse leerling- en oudergroepen. Uitwisseling tussen scholen versterkt het inzicht.

Module 2 – Doen & ervaren

Teams ontdekken inspirerende STEM-praktijken via bezoeken aan bedrijven, Het Beroepenhuis en scholen met een sterk STEM-aanbod. Ze oefenen met OLB-tools die talenten zichtbaar maken en koppelen aan STEM-kwalificaties en beroepen. Alles is onmiddellijk inzetbaar in de klas.

Module 3 – Verankeren & vooruitkijken

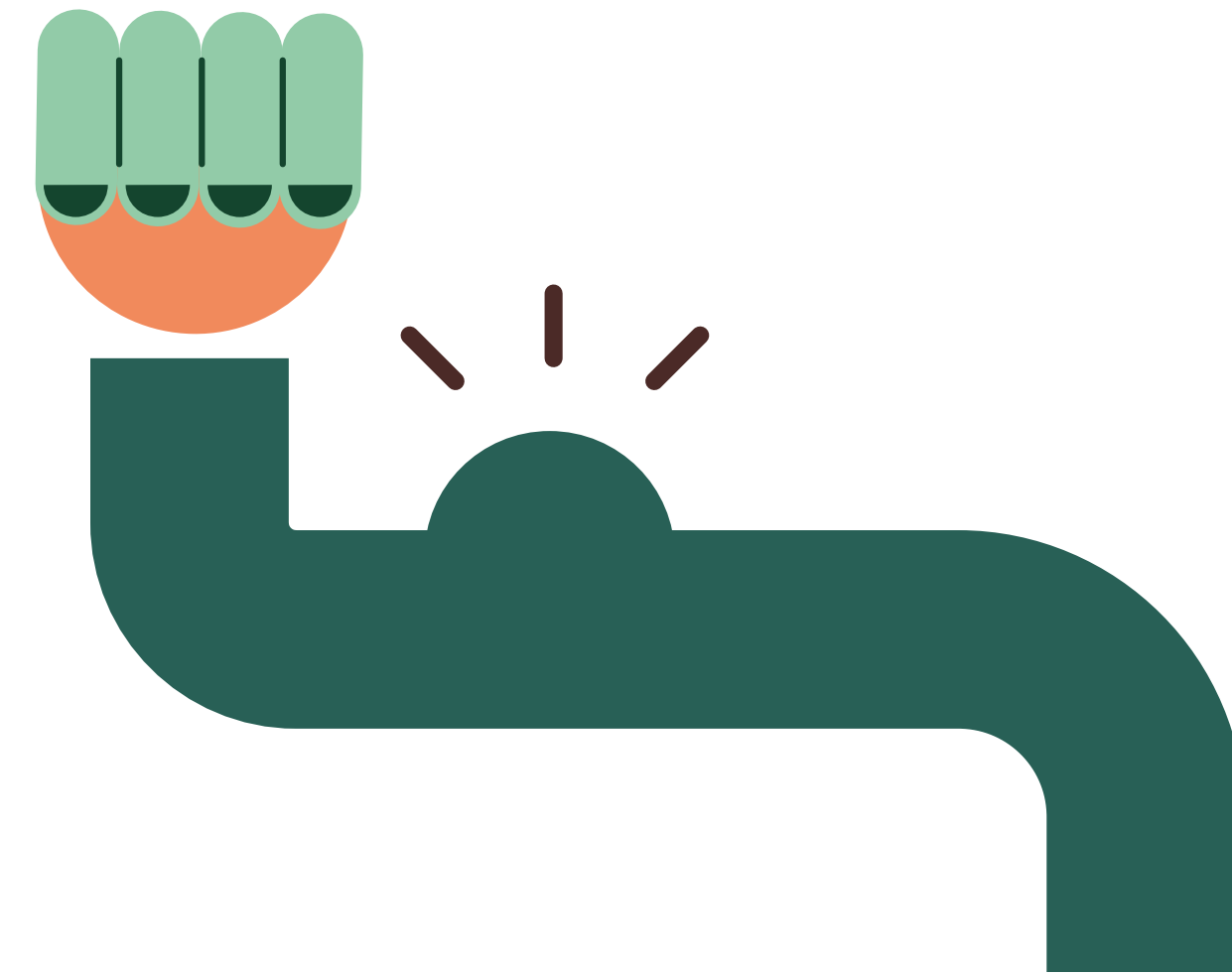
Scholen presenteren hun uitgetoetste activiteiten aan elkaar en bouwen aan een OLB-leerlijn op maat, inclusief planning, rolverdeling en ouderbetrokkenheid. Ze leren hoe OLB een vaste plek krijgt in klas- en schoolwerking, zodat studiekeuzebegeleiding geen losse activiteit blijft maar een structureel proces.

Het Beroepenhuis, samen met TOPunt Gent

STEM in actie: sterke keuzes voor morgen

Dit traject geeft leerkrachten en studiekeuzebegeleiders nieuwe manieren om opleidingen en beroepen tot leven te brengen. In een workshop van een halve dag ontdekken ze een helder stappenplan, concreet materiaal en een interactief platform dat jaarlijks wordt vernieuwd.

De digitale **STEM-check** van CEGO en KU Leuven vormt het vertrekpunt. Deze tool maakt STEM-vaardigheden van leerlingen zichtbaar en toont welke interesses hen richting geven. Op basis van de resultaten ontstaan duidelijke persona's en uitgewerkte trajecten, gekoppeld aan sectoroverschrijdende STEM-initiatieven en de minimumdoelen. Een kijkwijzer helpt leerkrachten om die leerlingenprofielen te verfijnen en om passende studie- en beroepsmogelijkheden helder te schetsen.

Met de interactieve tool kunnen ze STEM-richtingen in dubbele en arbeidsmarktfinaliteit concreet voorstellen: wat doe je in zo'n job, welke toekomstkansen zijn er, hoe ziet doorgroei eruit? Alle informatie staat ook overzichtelijk op een platform dat vrij toegankelijk is voor leerlingen en ouders.

Een belangrijke troef van het traject is de focus op oudergesprekken. Leerkrachten krijgen taal en handvatten om dit thema zelfverzekerd aan te pakken.

Educam, samen met Volta, Woodwize, Mtech+, Constructiv en WIWETER

Geef STEM een stem: inspireren, informeren en richting geven

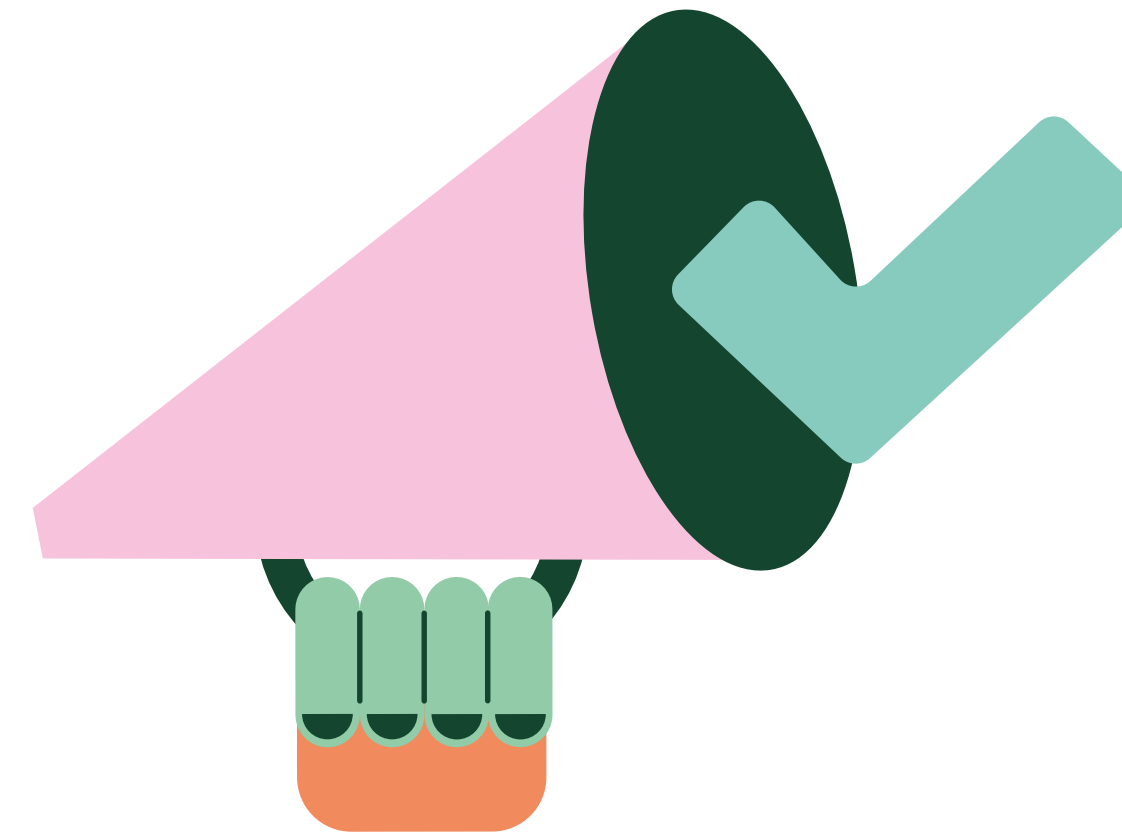
Dit vormingsaanbod bestaat uit drie bouwstenen die elkaar versterken en leerkrachten nieuwe manieren aanreiken om studiekeuzes breed, inspirerend en realistisch te verkennen met hun leerlingen.

1. Podcastreeks – inzichten die blijven hangen

Drie wandelafleveringen van 30 minuten geven helder inzicht in vroegtijdig schoolverlaten, het hardnekkige imago van arbeidsgericht onderwijs en het watervaldenken. Experts brengen leerkrachten nieuwe taal en nuance voor gesprekken in de klas.

2. STEM-Caleidoscoop – tien lenzen op het STEM-landschap

Een speels maar inhoudelijk sterk instrument met tien persona's die elk een andere STEM-wereld openen: opleidingen, werkcontexten, misvattingen, talenten en loopbanen. Online en printbaar, en ideaal om met leerlingen en collega's het STEM-landschap breed en open te verkennen.

3. Workshop – STEM verbeelden met impact

In een hands-on sessie leren leerkrachten hoe ze STEM boeiend en herkenbaar voorstellen. Ze werken met drie krachtige methodieken (Photovoice, Future Headlines en Educational Storytelling) die helpen om beroepen en studiekeuzes visueel, verhalend en zonder stereotypen in de klas te brengen.

UHasselt, samen met een breed netwerk van leerkrachten, scholen en onderwijsprofessionals in Limburg

COLOFON

**Bouwen aan positieve keuzes.
Samen werken aan een sterker imago
van arbeidsmarktgericht onderwijs
– een inspiratiegids**

Een uitgave van de Koning Boudewijnstichting
Brederodestraat 21 - 1000 Brussel

Deze publicatie is deels gebaseerd op het werk van
Idea Consult, dat ook de basis was voor een eerdere
publicatie: Van negatief imago naar positieve keuze en
minder schooluitval. Een verkenningsoefening naar
Arbeidsmarktgerichte STEM-opleidingen.

Auteur(s)	Tine Swaenepoel, <u>Yelski</u>
Coördinatie voor de Koning Boudewijnstichting	Farah Ridane, Head of Programme Dorien Baelden, Senior Project Coördinator Kristof Van Bunder, Project & Knowledge Manager
Fotografie	<u>Hans maakt een foto</u>
Vormgeving	<u>Buro Knal</u>
	Deze uitgave kan gedownload worden van onze website <u>www.kbs-frb.be</u>
Wettelijk depot	D/2893/2026/01
Referentienummer	4015

Februari 2025
Met de steun van de Nationale Loterij

DANKWOORD

Deze inspiratiegids bevat enkele praktijk-
voorbeelden. We willen iedereen bedanken
die ons toeleidde naar de in beeld gebrachte
scholen.

En we willen die scholen en hun leerkrachten
bedanken omdat ze tijd vrijmaakten om de
eigen manier van werken toe te lichten en
met foto in beeld te brengen.